

**TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA**

Opinnäytetyö

**TUOTTEITA FATICKIN
KIERRÄTYSMATERIAALEISTA**

Taina Ollikkala-Sitoin

Muotoilun koulutusohjelma

2009

Muotoilun koulutusohjelma	
Tekijä: Taina Ollikkala-Sitoi	
Työn nimi: Tuotteita Fatickin kierrätysmateriaaleista	
Suuntautumisvaihtoehto: Käsityön ja muotoilun koulutusohjelma	Ohjaaja: Ulla Seppälä-Kavén
Opinnäytetyön valmistumisajankohta 31.3.2009	Sivumäärä 92+8 liitettä
<p>Opinnäytetyö on osa Senegalin Fatickissa alkanutta Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektia, jonka tarkoituksena on tuoda ratkaisuja lisääntyvään jäteongelmaan Fatickin kaupungissa.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja valmistaa protomalleja fatickilaisen kodin käyttötavaroista ja koriste-esineistä, joita Fatickin luterilaisen kirkon naiset ja nuoret tulevat valmistamaan. Tuotteet on valmistettu paikallisista kierrätysmateriaaleista. Opinnäytetyössä suunniteltujen tuotteiden avulla on pyritty tuomaan tekijöille ehdotuksia, joista he voivat tulevaisuudessa itsenäisesti suunnitella ja valmistaa tuotteita.</p> <p>Tavoitteen saavuttamiseksi on haastateltu kolmea Fatickissa asunutta henkilöä ja yhtä fatickilaista. Haastatteluissa on selvitetty mitä jättemateriaaleja löytyy Fatickista, mitä ovat naisten ja nuorten taidot ja tuotteiden valmistusvälineet, sekä mitä käyttötavaroita ja koriste-esineitä kodeista löytyy.</p> <p>Haastattelujen lisäksi tehdyillä kuva-analyyseillä on tarkasteltu käyttötavaroiden ja koriste-esineiden muotoja, värejä, materiaaleja ja kokoja sekä mitä jättemateriaaleja löytyy Fatickista ja ovatko ne rikkinäisiä. Esineanalyysin avulla on tarkasteltu jättemateriaaleja.</p> <p>Tutkimuksessa saatujen tietojen pohjalta on aloitettu käyttötavaroiden ja koriste-esineiden suunnittelu. Suunnitelmien joukosta on valittu kaksi käyttötavara- ja kaksi koriste-esinesuunnitelmaa, joista on valmistettu protomallit käyttäen Fatickin kierrätysmateriaaleja ja Suomen vastaavia kierrätysmateriaaleja.</p> <p>Yhteistyön on tarkoitus jatkaa opinnäytetyön jälkeen, jatkaen tuotteiden suunnitteluja ja protomallien valmistuksia. Projektin toisena ja kolmantena vuonna tekijän on tarkoitus mennä Fatickiin opastamaan naisia ja nuoria tuotteiden valmistuksessa.</p>	
Hakusanat: käyttötavara, koriste-esine, kierrätysmateriaali, Fatick	
Säilytyspaikka: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto	

Degree Programme: Design	
Author: Taina Ollikkala-Sitoi	
Title: Products from Fatick's recycled materials	
Specialization line: Handicrafts and Design	Instructor: Ulla Seppälä-Kavén
Date 31 March 2009	Total number of pages 92+8 appendices
<p>The research is a part of an environmental project, which has commenced in Senegal, aiming to find solutions to the increasing problem of waste in the town of Fatick.</p> <p>The objective of the final thesis has been to design and produce prototypes of household utensils and ornaments for average homes of Fatick that the women and youth of the Lutheran Church of Fatick will be producing. The products are produced of recycled materials found locally. The products designed in the final thesis try to bring out ideas as a basis for further designing and production of utensils by the women and youth.</p> <p>In order to achieve the set objective for the research, three former Fatick residents and one born in Fatick have been interviewed. The interviews have targeted the available waste materials found locally, the know-how and the accessible production equipment of the women and youth of the Lutheran Church, and the household utensils and ornaments found in an average home in Fatick.</p> <p>In addition to the interviews, photographs have been analyzed to identify the shapes, colors, materials, and sizes of household utensils and ornaments as well as the available waste material and its condition. Also waste items from Fatick have been analyzed.</p> <p>Basing on the information resulted from the research the designing of household utensils and ornaments has begun. Out of all the designs two household utensils and two ornaments have been selected and prototypes produced using the recycled materials from Fatick and congruent materials from Finland.</p> <p>The cooperation with the project will continue after the finalization of the final thesis in the form of designing and production of prototypes. In the second and third years of the project the designer will travel to Fatick to train the women and youth in the production.</p>	
Keywords: utensil, ornament, recycled materials, Fatick	
Deposit at: Library, Turku University of Applied Sciences	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	9
2	TYÖN TAUSTAT	10
2.1	Senegal	10
2.2	Fatick puhtaaksi -ympäristöprojekti	12
2.3	Senegalin luterilainen kirkko	13
3	TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	17
4	TUTKIMUSMENETELMÄT	19
4.1	Tutkimusmenetelmien valinta	19
4.2	Kuva- ja esineanalyysi	20
4.3	Teemahaastattelu	21
5	LÄHTÖKOHDAT SUUNNITTELUPROSESSILLE	24
5.1	Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taito sekä tuotteiden valmistusvälineet	24
5.2	Fatickilaisessa kodissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet.	27
5.3	Fatickin kierrätysmateriaalit	39
6	KÄYTTÖTAVAROIDEN JA KORISTE-ESINEIDEN SUUNNITTELU JA PROTOMALLIEN VALMISTUS	49
6.1	Ostoskori	49
6.2	Ruokailumatto	58

6.3	Tekokukat	63
6.4	Lampunvarjostin	71
6.5	Muut suunnitelmat	79
7	TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	85

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taitoa sekä valmistusvälineitä

Liite 2. Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickilaisessa kodissa käytettäviä käyttötavaroita ja koriste-esineitä

Liite 3. Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickin jätemateriaaleja

Liite 4. Ostoskorin mitat

Liite 5. Ruokailumaton mitat

Liite 6. Yksinkertaisella varrella olevan tekokukan mitat

Liite 7. Lehdellisellä varrella olevan tekokukan mitat

Liite 8. Lampunvarjostimen mitat

KUVAT

Kuva 1. Fatickin sijainti Senegalin kartalla (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008]). 11

Kuva 2. Batiikkivärjättyjä kankaita. Kuvat: Ruusa Löytty. 25

Kuva 3. Grand boubou -asu. 26

Kuva 4. Kirjontatyö. 26

Kuva 5. Arkku. Kuva: Ruusa Löytty. 28

Kuva 6. Jakkarat. Kuva: Lasse Lampinen. 29

Kuva 7. Ruuanvalmistus ulkona. Kuva: Heleena Hilvo. 32

Kuva 8. Ruuanvalmistus avotulella. Kuva: Eeva Pöykkö. 33

Kuva 9. Ruuanvalmistus kaasulla. Kuva: Lasse Lampinen. 33

Kuva 10. Höyrykattila. Kuva: Eeva Pöykkö. 34

Kuva 11. Emalivati. Kuva: Eeva Pöykkö.	34
Kuva 12. Mortteli. Kuva: Eeva Pöykkö.	36
Kuva 13. Kalebassi-kulho. Kuva: Eeva Pöykkö.	36
Kuva 14. Muoviämpärit. Kuva: Eeva Pöykkö.	37
Kuva 15. Bambun varteen sidottu luuta. Kuva: Eeva Pöykkö.	39
Kuva 16. Luuta. Kuva: Eeva Pöykkö.	39
Kuva 17. Fatickissa on suuri jäteongelma muovipusseista. Kuva: Leena Akatama.	40
Kuva 18. Sandaalit.	42
Kuva 19. Maitojauhepusstit.	43
Kuva 20. Kerta-annospussit.	44
Kuva 21. Peseytymiskannut.	46
Kuva 22. Riisisäkit.	47
Kuva 23. Keramiikkaesineiden paloja. Kuva: Leena Akatama.	48
Kuva 24. Ensimmäisiä luonnoksia ostoskoreista.	50
Kuva 25. Toisia luonnoksia ostoskoreista.	51
Kuva 26. Luonnos protomalliksi tuotteistettavasta ostoskorista.	52
Kuva 27. Hahmomallin pohjan valmistus.	53
Kuva 28. Hahmomallin reunojen valmistus.	53
Kuva 29. Ostoskorin pohja.	54
Kuva 30. Ostoskorin reunojen ompelu. Kuva: Maija-Leena Saukko.	55
Kuva 31. Ostoskori.	57
Kuva 32. Luonnoksia ruokailumatoista.	59
Kuva 33. Nuppineulat auttoivat sidoksen tekemistä.	60
Kuva 34. Kanttinauha.	61
Kuva 35. Ruokailumatto.	63
Kuva 36. Luonnoksia oviverhoista.	64
Kuva 37. Luonnos ikkunaverhosta.	64
Kuva 38. Luonnoksia tekokukista.	65
Kuva 39. Luonnokset valitsemistani tekokukista.	66
Kuva 40. Muovipussitupsut.	67
Kuva 41. Säilyketölkistä valmistetut lehdet.	68
Kuva 42. Muovipusseista valmistetut lehdet.	68

Kuva 43. Tekokukat.	71
Kuva 44. Ensimmäisiä luonnoksi lampunvarjostimista.	72
Kuva 45. Toisia luonnoksia lampunvarjostimista.	73
Kuva 46. Säilyketölkistä sahattuja renkaita.	74
Kuva 47. Viimeistellyt suikaleet.	74
Kuva 48. Punottu varjostin sisäpuolelta.	75
Kuva 49. Kiinnitetty varjostin.	75
Kuva 50. Lampun kiinnitysosa.	76
Kuva 51. Lampunvarjostin.	79
Kuva 52. Luonnoksia kuivausalustoista.	80
Kuva 53. Istuinalustan protomallina aloitus.	81
Kuva 54. Luonnoksia kynttilöidenalustoista.	82
Kuva 55. Luonnoksia taulunkehyksistä.	83
Kuva 56. Luonnoksia patalapuista.	84
Kuva 57. Kuvat protomalleista.	88

KUVIOT

Kuvio 1. Tutkimuksen kulku	19
----------------------------	----

SANASTO

Attaya: Mustaa teetä, joka on hyvin vahvaa ja makeaa. Juodaan pienistä lasseista. (Peregrine by nature 2008 [viitattu 5.3.2009].)

Batiikki: Yleisnimitys estovärjäystekniikoille, joissa kankaasta suojataan sellaiset kohdat, joiden ei haluta värjäytyvän (Coloria [viitattu 5.3.2009]).

Hirssi: Ryhmä pienisiemenisiä viljakasveja, josta tehdään puuroa ja jauhoa (Afrikka-tietosivusto [viitattu 5.3.2009]).

Kalebassi-kulho: Kalebassipuun tai pullokurpitsan kuivatusta hedelmästä valmistettu talousastia. Tärkeä otto-, sekoitus-, ja säilytysastia Faticissa. (Project Runeberg [viitattu 15.3.2009]; Löytty, Karoliina. 21.12.2008.)

Palttinasidos: Kudottujen kankaiden perussidos. Sidoksessa lanka kulkee, sekä kuteessa että loimessa yhden yli ja yhden ali. (Turun opetustoimi [viitattu 17.3.2009].)

Ruokailumatto: Matto jonka päällä istutaan lattialla syödessä. Käytetään ainoastaan ruokaillessa. (Löytty, Karoliina 21.12.2008.)

Sabador: Miehen asuste johon kuuluu pitkä kaapu ja housut (Löytty, Ruusa. 16.12.2008).

Taibasse: Naisen asuste johon kuuluu kietaisuhame nimeltään pagne, paita ja päähän sidottava huivi (Löytty, Ruusa. 16.12.2008).

Tami: Riisien ja jauhojen siivilöintiväline (Tuominen 8.12.2008).

Täyskuvikas: Täyskuvikkaassa on ainoastaan kaksi tai useampi eriväristä kuviokudetta, jotka menevät kuvion mukaan kankaan oikealle ja nurjalle puolelle. Nämä kuteet vastaavat tavallaan yhtä kudetta. (Silpala 2002, 112.)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihetta valittaessani halusin löytää aiheen, joka on mielenkiintoinen, tulevaisuuttani palveleva sekä ennen kaikkea opettava. Vuoden 2007 lopussa suoritin viimeisen työharjoitteluosuuden Swazimaassa, jolloin minulle syntyi mielenkiinto tehdä opinnäytetyöni johonkin Afrikan maahan. Työharjoitteluni jälkeen halusin oppia enemmän afrikkalaisesta käsityöstä sekä kehitysmaayhteistyöstä.

Opinnäytetyötä aloittaessani otin yhteyttä Turun ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen koulutusohjelmaan. Heidän kautta sain mahdollisuuden päästä mukaan Suomen Lähetyseuran Senegalin Fatickissa alkavaan, Fatick puhtaaksi - ympäristöprojektiin, jonka valmistelun on toteuttanut Turun ammattikorkeakoulu.

Senegal oli maana minulle täysin uusi, ja Fatick sen kaupunkina vielä tuntemattomampi. Tämän vuoksi tiesin aiheeni olevan minulle hyvin haastava. Tiedossa olevista haasteista poiketen tartuin opinnäytetyöhöni innokkaana ja odottavaisena.

Tehtävänäni on suunnitella ja valmistaa protomalleja Fatickilaisessa kodissa käytetyistä käyttötavaroista ja koriste-esineistä, joita Fatickin luterilaisen kirkon naiset ja nuoret tulevat valmistamaan. Tuotteiden valmistusmateriaaleina käytetään paikallisia kierrätysmateriaaleja.

2 TYÖN TAUSTAT

2.1 Senegal

Senegalin tasavalta sijoittuu Afrikan läntiseen maanosaan ja on myös Afrikan läntisin maa. Senegalin läntinen maaraja ulottuu Atlantin valtamerelle ja sen pohjoinen rajavaltio on Mauritania, itäinen Mali ja eteläiset rajavaltiot ovat Guinea ja Guinea-Bissau. Senegalin eteläisen osan jakaa raja Gambian kanssa, joka jää myös kokonaan Senegalin sisään. Senegal on pinta-alaltaan 196 722 km² ja väestön lukumäärä 13 milj. (Repo 2007, 128.) Senegalin pääkaupunki on Dakar, joka sijoittuu Cap Vert -niemimaan läntisimpään maanosaan Atlantin valtameren rannalla.

Senegal on pääosiltaan suurten jokien halkomaa savannia. Jopa kolme isoa jokea kulkevat Itä-Senegalista länteen ja rannikko on soista mangrovepensaittoa. Maisemat vaihtelevat kuivasta puoliaavikosta pohjoisen trooppiseen savanniin ja etelän rehevään sademetsään. Maasto kohoaa idässä, mutta enimmäkseen se on matalaa tasankoa. Senegalissa vallitsee kuuma ja kostea trooppinen ilmasto. Eläimistö on runsaslajinen, johon kuuluu muun muassa leijonia, antiloppeja, apinoita ja pahkasikoja. Joissa elää krokotiileja ja virtahepoja. (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008].)

Senegalissa elää monia etnisiä ryhmiä, joista tärkeimmät ovat wolofit, fulanit, sereerit ja tukulorit. Väestöryhmät jaottuvat seuraavasti, wolofit 44 %, fulanit 25 %, sereerit 15 % ja muut 16 %. Maan virallinen kieli on ranska, mutta wolofi, pulaari ja sereeri ovat myös suuria kieliryhmiä. (Repo 2007, 128.) Vallitseva uskonto on islamilaisuus. Muslimeja Senegalissa on 94 % väestön lukumäärästä, kristittyjä 5 % ja paikallisia uskontoja 1 %. (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008].)

Fatick

Fatick sijaitsee Dakarista noin 150 km kaakkoon (KUVA 1) ja siellä asuu noin 30 000 asukasta. Lähes kaikki asukkaat ovat alkuperäisiä fatickilaisia. Vuonna 2002 talouteen on kuulunut keskimäärin seitsemän henkilöä. Kaupunki on pinta-alaltaan 9 000 hehtaaria, joka on jaettu kahdeksaksi viralliseksi lähiöksi: Darel, Darou Salam Escale, Logandème, Ndiaye Ndiaye 1, Ndiaye Ndiaye 2, Ndouck ja Peulgha. (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008].)

Kuva 1. Fatickin sijainti Senegalin kartalla (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008]).

Toisin kuin muualla Senegalissa, Fatickissa on enemmän sereerejä kuin wolofeja. Väestöstä sereerejä on 75 %. Uskonnoltaan valtaosa on islaminuskoisia. 95 % on muslimeja ja 5 % kristittyjä. Väestö on suhteellisen nuorta, sillä noin 50 % fatickilaisista on 0-14-vuotiaita. Lähes 50 % väestöstä työskentelee palvelualalla. Muita harjoitettavia aloja ovat maanviljely, karjatalous, kalatalous ja käsityöläisyys. (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008]; Pöykkö 2007 [viitattu 10.12.2008].)

Lämpötila vaihtelee 20-38 celsiusasteen välillä. Maaperä on hiekkaista ja savista. Fatick on merkittävä suolantuottaja Senegalissa, koska vesi ja maaperä ovat hyvin suolaisia. (Ndong 2004 [viitattu 22.10.2008].)

2.2 Fatick puhtaaksi -ympäristöprojekti

Turun ammattikorkeakoulu aloitti kesällä 2008 Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin valmistelut yhteistyössä Senegalin luterilaisen kirkon ja Fatickin kaupungin kanssa. Projektivalmistelut Fatickissa toteuttivat Turun Ammattikorkeakoulun projektikoordinaattori Leena Akatama ja Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin koordinaattori Ruusa Löytty. Rahoitus hankkeelle oli tarkoitus järjestää siten, että osa rahoituksesta tulisi Suomen Lähetysseuralta ja osa Turun ammattikorkeakoululta. Keväällä 2009 Fatick puhtaaksi -ympäristöprojekti siirtyi kuitenkin yksin Suomen Lähetysseuran toteutettavaksi.

Jätehuolto ja kierrätys ovat Senegalissa vielä kovin tuntemattomia asioita, minkä vuoksi jätteet aiheuttavat vakavia ympäristöongelmia ja altistavat ihmiset terveysriskeille. Ympäristöprojektin tarkoituksena on tuoda ratkaisuja lisääntyvään jäteongelmaan Fatickin kaupungissa. (Löytty, Ruusa. 16.12.2008, henkilökohtainen tiedonanto.)

Ympäristöprojektin pääideana on lisätä ympäristötietoutta ja muuttaa asukkaiden ajattelutapaa ympäristöystävällisempään suuntaan. Fatickin luterilaisen kirkon naiset ja nuoret toimivat projektin päähenkilöinä Fatickissa. Toimeenpano sisältää ympäristökasvatusmateriaalin tuottamisen, ympäristökasvatuksen kirkolla ja kouluissa, kierrätysmateriaaleista valmistettavien tuotteiden suunnittelun ja valmistuksen, kierrätyskampanjoiden järjestämisen, kierrätysastioiden valmistuksen sekä kompostoinnin aloittamisen ja kehittämisen. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

Projektin ensimmäisenä vuonna keskitytään antamaan ympäristötietoutta kirkon naisille ja nuorille sekä tullaan kokoamaan tarvittava ympäristökasvatusmateriaali. Kierrätys ja kompostointi tullaan aloittamaan, sekä ympäristökasvatustyö kirkolla ja kouluissa. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

Projektin toisena vuonna alkaa kierrätysmateriaaleista valmistettavien tuotteiden valmistus sekä markkinointi. Tuotteiden avulla pyritään tuomaan ilmi, että jäte ei ole pelkästään jätettä. Ihmisille näytetään myönteistä esimerkkiä valmistamalla uusia tuotteita kierrätysmateriaaleista, sekä heitä tullaan kannustamaan jätemateriaalin uusiokäyttöön ja tuotteistamiseen. Naiset ja nuoret tulevat järjestämään ympäristötaphtuman Fatickin keskustassa ja antavat ympäristötietoutta kouluissa ja kirkolla. Naisia ja nuoria tullaan avustamaan orgaanisen jätteen kompostoinnin aloittamisessa ja kehittämisessä. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

Projektin kolmantena vuonna kompostointia ja kompostimultaa tullaan käyttämään tehokkaasti. Kierrätys, jätehuolto sekä kierrätysmateriaaleista valmistettavien tuotteiden valmistus ja markkinointi tulee jatkumaan. Naiset ja nuoret tulevat myös järjestämään toisen ympäristötaphtuman Fatickin keskustassa ja jatkavat ympäristötietouden antamista. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

Projektin tavoitteena on kehittää jätehuoltoa, kierrätystä, ympäristötietoisuutta sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä Fatickissa. Fatickin kaupungista pyritään saamaan kauniimpi, viihtyisämpi ja turvallisempi paikka asua. Kierrätysmateriaaleista valmistetuilla tuotteilla tullaan lisäämään naisten ja nuorten tulonlähteitä. Kompostoinnin avulla pyritään parantamaan viljelysten tuottavuutta. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin budjetissa on varattu rahoitusta Fatickin luterilaisen kirkon tarvitsemille uusille laite- ja työkaluhankinnoille. Laite- ja työkaluhankinnoille on budjetoitu 2 000€, joka jakautuu ympäristöprojektin kolmelle vuodelle. (Akatama & Löytty, Ruusa. 2008.)

2.3 Senegalin luterilainen kirkko

Suomen Lähetyssseura aloitti toimintansa Senegalissa vuonna 1974. Lähetyssseuran avustuksella Senegalin luterilainen kirkko perustettiin vuonna 1987 ja se on edelleenkin merkittävä apu Senegalin luterilaiselle kirkolle. Kirkolla on nyt 12

seurakuntaa, joissa on jäseniä yhteensä noin 4 000. Pääsääntöisesti kaikki kirkon jäsenet ovat sereerejä. (Pöykkö 2008 [viitattu 23.10.2008].)

Muslimiyhteiskunnassa toimiva vähemmistökirkko on riippuvainen Suomen Lähetysseuran taloudellisesta tuesta ja sen lähettämästä työntekijävoimasta. Lähetysseuran tuella kirkon työntekijöitä koulutetaan kehitysyhteistyö- ja hankehallinnon osaajiksi. Kirkon seurakuntia johtavat paikalliset papit ja taloushallintoa paikalliset työntekijät. Omaehtoisuuden kehittämällä tähdätään kirkon työntekijöiden koulutustason kohottamiseen ja kirkossa annettavan opetuksen tason parantamiseen. Faticin luterilainen kirkko sijaitsee Faticin keskustassa, päätorin laidalla. Sen jäsenet ovat enimmäkseen Faticin keskiosan köyhiä maanviljelijöitä. Kirkollisveroa ei ole, vaan jokainen antaa kolehtiin sen, minkä pystyy. (Suomen Lähetysseura 2007 [viitattu 23.10.2008]; Laajalahti 2007 [viitattu 23.10.2008].)

Kirkolla on tavoitteena kehittyä itsenäiseksi. Faticissa pidetyssä Senegalin luterilaisen kirkon 23. kirkolliskokouksessa 7.-8.4.2008, taloudenhoitaja Auguste Manga mainitsi kirkon ottavan lähitulevaisuudessa kokonaan vastuulleen evankelioimistyön ohella myös pappien palkat. Tällä hetkellä Suomen Lähetysseura avustaa pappien palkkausta Lähetysseuran stipendituella. Myös seurakuntien sekä kirkon eri osastojen raporteissa korostetaan koulutuksen, osaamisen, itsekannattavuuden ja kristillisen opetuksen lisäämistä kirkossa. (Pöykkö 2008 [viitattu 23.10.2008].)

Kirkon johtajana toimiva pastori Pierre Sène kehotti Senegalin luterilaisen kirkon kirkolliskokouksessa jo avauspuheessaan seurakuntalaisiaan sitoutumaan toiminnassaan Raamatun opetuksen ja kristillisen julistuksen lisäämiseen. Opetuksen rinnalle hän listasi myös kirkon strategiaan kuuluvan taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kehittymisen sekä kirkon vision selkeyttämisen. Hän on panostanut myös voimakkaasti kirkon omaan kannattavuuteen. Vuonna 2006 kirkko kunnosti asuintalon, jonka vuokratulot tulevat kirkolle. Vuokratuloilla katetaan muun muassa tyttöjen oppilaskodin toimintaa. Seudun kylistä kaupunkiin johtaa vain hevosen

mentävät kärrytiet. Jos nuori haluaa käydä koulua Fatickissa, hänen on löydettävä asunto kaupungista. Oppilaskoteihin valitaan ensisijaisesti varattomia koululaisia. (Laajalahti 2007 [viitattu 23.10.2008]; Pöykkö 2008 [viitattu 23.10.2008].)

Kirkon naiset

Naiset ovat pappien ja kirkon työntekijöiden vaimoja, jotka ovat 40-50-vuotiaita. He ovat kotiäitejä, eikä heillä ole vakituista työtä. Noin kymmenen naista tekee satunnaisia tuotteita Fatickin luterilaisessa kirkossa. Heidän tekemistä käsitöistä menee jokaisesta myydystä tuotteesta 10 % kirkolle. (Löytty, Ruusa. 21.10.2008; Löytty, Karoliina. 21.12.2008.)

Pappien vaimoja ja heidän perheitään pidetään arvossa, mikä on sekä ilon aihe kirkon pappien vaimoille, mutta tuo myös mukanaan heille suuren vastuun olla esimerkkinä muille. Pappilan elämä on koko ajan tarkkailun kohteena. Vaimojen pukeutumista seurataan ja myös sitä, ottavatko he osaa sereerikulttuurin moniin tapahtumiin. Useat naiset kokevat myös vaativana sen, että ihmiset tulevat heidän luokseen erilaisin odotuksin taloudellisissa vaikeuksissaan. (Heikkilä 2006 [viitattu 23.10.2008].)

Kirkon nuoret

Nuoret ovat 18-30-vuotiaita naisia ja miehiä. Tällä hetkellä kirkolla ei ole aktiivisesti nuoria töissä, vaan suurin osa heistä käy koulua. Kirkolla on kuoro, johon enimmäkseen nuoret osallistuvat. Nuoret soittavat rumpuja ja joillakin heistä on myös taito soittaa kitaraa, jonka osa heistä myös omistaa. Nuoret harrastavat näyttelemistä ja heillä on omia teatteriryhmiä. Kirkon sanomaa halutaan viedä eteenpäin näytelmien avulla. Usein kirkon nuoret keksivät näytelmät, tekevät käsikirjoitukset ja myös toimivat näyttelijöinä. Vuosittain he kokoontuvat suurelle Senegalin luterilaisen kirkon järjestämälle viikon kestäväälle nuortenleirille. Leirille osallistuu nuoria kaikista kirkon seurakunnista, jolloin he pääsevät vaihtamaan ajatuksia muun muassa kristinuskosta, ja harrastamaan musiikkia yhdessä ikätovereidensa kanssa. (Löytty, Karoliina. 21.12.2008; Sathie 21.12.2008. Lampinen 2006 [viitattu 23.10.2008].)

Kirkon miehet

Vaikka Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin tavoitteena on parantaa kirkon naisten ja nuorten käsityötaitoja, otan tästä huolimatta esille kirkolla työskentelevät miehet mahdollisen yhteistyön vuoksi.

Kirkon tiloissa on metallityöpaja, jonne on palkattu yksi kirkon miestyöntekijä. Metallityöpajalle tulee myös paljon työntekijöitä oppipoikamalliin perehtymään metallin käsittelyyn ilman palkkaa. Miehet valmistavat tuuli- ja jauhomyllyjä, rautaovia, koulunpenkkejä, sänkyjä, generaattoreita, isosilmäisiä aitaverkkoja, sekä korjaavat koneita. Tiedossa olevia työvälineitä ja koneita, ovat puikko- ja kaasuhitsausvälineet, sähköporakone ja luultavasti myös metallisorvi. Materiaalina he käyttävät raaka-ainemetallia ja kierrätysmetallia. (Löytty, Karoliina. 21.12.2008; Sathie 21.12.2008.)

3 TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyöni tavoite oli suunnitella tuotteita Fatickin kierrätysmateriaaleista Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tehtäväksi. Suunnitelmien pohjalta valmistin protomalleja. Kierrätysmateriaaleista valmistetuilla tuotteilla pyritään lisäämään naisten ja nuorten tulonlähteitä sekä kehittämään heidän käsityötaitojaan. Opinnäytetyössä suunniteltujen tuotteiden avulla pyritään tuomaan tekijöille ehdotuksia kierrätysmateriaaleista valmistettavista tuotteista. Tuotteiden pohjalta voivat tekijät tulevaisuudessa itsenäisesti suunnitella ja valmistaa tuotteita.

Yhdessä Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin valmistelijoiden kanssa, rajasimme suunniteltaviksi tuotteiksi fatickilaisten kodeissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet. Suunniteltavat tuotteet olivat heidän jo käytössä olevia tuotteita ja tuotteita, joita he eivät vielä käytä. Tuotteita tullaan myymään Fatickin päätorilla, joka sijaitsee aivan kirkon edessä. Tuotteiden hintaluokat tulee olla samaa kuin torilla myytävien vastaavien tuotteiden hinnat ovat.

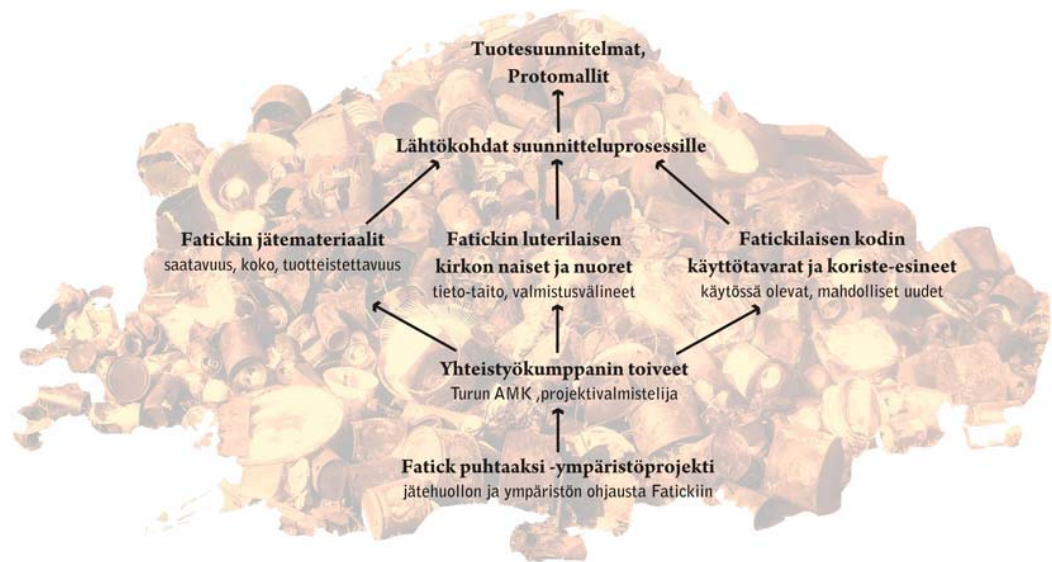
Tuotteita suunniteltaessa tuli ottaa huomioon niiden valmistajien tieto-taito sekä valmistusvälineet. Kierrätysmateriaaleja tutkittaessa tuli selvittää ovatko kierrätysmateriaalit liian rikkinäisiä sopiakseen tuotteistettavaksi ja onko niitä turvallista käsitellä. Tuotteita valmistettaessa on mahdollista käyttää myös uutta raaka-ainetta, kuten esimerkiksi lankaa ja nauvoja, sekä tehdä tarvittavia laite- ja työkaluhankintoja.

Tavoitteeni oli myös kehittyä hyödyntämään kierrätysmateriaaleja tuotteiden suunnittelussa ja valmistuksessa. Ollessani mukana Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektissa, pyrin saamaan tietoutta kehityskaaprojektien toteuttamisesta käytännössä.

Tutkimuskysymykset

- 1.** Mitä ovat Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taito sekä tuotteiden valmistusvälineet?
- 2.** Mitä ovat fatickilaisessa kodissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet?
- 3.** Mitä tuotteita voi valmistaa Fatickista löytyvistä kierrätysmateriaaleista?

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Kuvio 1. Tutkimuksen kulku

4.1 Tutkimusmenetelmien valinta

Opinnäytetyötäni varten asettamiini kysymyksiin hain vastauksia teemahaastattelulla, kuva-analyysillä ja esineanalyysillä. Näillä tiedonhankintamenetelmillä sain mielestäni parhaiten tarvitsemaani ja yhteistyökumppanini toivomaa tutkimusaineistoa.

Tutkimuksessani hain vastauksia tutkimuskysymyksiini laadullisen tutkimuksen avulla. Laadullinen tutkimus soveltui määrällistä tutkimusta paremmin tarvitsemani tiedonhankinnan keruuseen. Laadullisella tutkimuksella pääsin mahdollisimman lähelle totuutta ja merkittävimpiä seikkoja opinnäytteessäni. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikemmin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia totuuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997,161.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittava kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotosmenetelmää käyttäen. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja saatua aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 165.) Olen valinnut haastateltavat henkilöt ja saamani kuvamateriaalit tutkimukseni kannalta tarkoituksenmukaisin perustein.

4.2 Kuva- ja esineanalyysi

Kuva-analyysin avulla tutkin minkälaisia käyttötavaroita ja koriste-esineitä esiintyy fatickilaisten kodeissa ja mitä jättemateriaaleja Fatickissa on. Pätevää ja laadullista kuva-analyysyä varten oli minun saatava ajantasaista kuva-aineistoa Fatickin alueelta. Kodin käyttötavaroihin ja koriste-esineisiin liittyvää kuvamateriaalia sain Suomen Lähetysseuran ja Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin projektikoordinaattorin avustuksella. Kuvat olivat henkilöiltä jotka olivat Suomen Lähetysseuran työssä Fatickissa. Jättemateriaalien kuvamateriaalia sain Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin valmistelijoilta. Olimme sopineet etukäteen heidän tuovan minulle kuvamateriaalia jättemateriaaleista, heidän tehdessä ensimmäistä vierailuaan Fatickiin projektin puitteissa.

Ennen kuva-analyysia oli tiedostettava, mistä näkökulmasta katsoen halutaan kuvaa analysoida sekä selkiytettävä analyysin tavoitteet. Pelkästään intuitiivinen kuvan tutkiminen saattaa johtaa hätköityihin johtopäätöksiin. (Anttila 2000, 256, 261.) Kodin käyttötavaroiden ja koriste-esineiden käyttöfunktioiden tutkimisen lisäksi tarkastelin kuvien kautta tuotteissa esiintyviä materiaaleja ja valmistustekniikoita. Kuva-analyysin kautta tarkastelin myös mitä jättemateriaaleja Fatickissa on. Selvitin mitä materiaaleja ja värejä jättemateriaaleissa on sekä ovatko ne rikkinäisiä.

Jokainen kuva, johon on liitetty jokin tulkittava viesti, on jollakin tavalla kulttuurisidonnainen ilmiö. Mitä kauempana kulttuurisesti itseemme nähden on jokin kuvallinen esitys, sitä vaativampaa on sen tulkinta. (Anttila 2000, 258.) Tutkimukseni aloitin analysoimalla saamaani kuva-aineistoa, jonka jälkeen tarkensin teemahaastattelun avulla kulttuurisen eron vuoksi tulleita epäselvyyksiä.

Kuvamateriaalin lisäksi sain Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin valmistelijoilta analysoitavaksi Fatickista löytyviä jättemateriaaleja. Tätä kautta sain mahdollisuuden päästä itse analysoimaan jättemateriaaleja sekä myöhemmin käyttämään jättemateriaaleja protomallien valmistuksessa.

Eräänlaisena dokumenttianalyysin sovelluksena voitaneen pitää fyysisten esineiden analyysia, silloin kun niitä tutkitaan kohteina itsessään, eikä ensisijaisesti olla kiinnostuneita niiden semioottisista, tyylihistoriallisista, kansatieteellisistä piirteistä tai viesteistä. Esineanalyysia tehdessä on päähuomio kohdistettava kohteeseen itseensä ja sen ominaisuuksiin. (Anttila 2000, 280.) Esineanalyysin avulla tutkin kierrätysmateriaalien materiaaleja, värejä, niiden kokoja ja ovatko materiaalit kestäviä.

Esineanalyysi edellyttää tutkijan ehdotonta perehtyneisyyttä tutkittavan ilmiön materiaalitietouteen mutta varsinainen analyysin idea liittyy tutkimuksen tavoitteisiin. (Anttila 2000, 280-281). Esineanalyysin avulla pystyin analysoimaan kuinka jättemateriaalit ovat muuttuneet kuumassa ilmastossa ja suolaisessa maaperässä. Analyysi auttoi minua myös havainnoimaan paremmin käytössä olevan materiaalin.

Opinnäytetyössäni en kerännyt itse tarvitsemaani kuva- ja esineanalyysimateriaalia, vaan analyyseissä olen käyttänyt valokuvien ottajien ja jättemateriaalien kerääjien tärkeiksi näkemiään tuotteita ja jätteitä.

4.3 Teemahaastattelu

Opinnäytetyötäni varten minun piti saada tietoa paikallisista jättemateriaaleista, kodeissa käytettävistä käyttötavaroista ja koriste-esineistä. Minun tuli myös saada tietoa naisten ja nuorten tieto-taidoista ja tuotteiden valmistusvälineistä. Teemahaastattelu oli pätevä tutkimusmenetelmä näiden asioiden tutkimiseen. Haastatteluaineisto on hyvä tutkimusväline silloin, kun haastattelijalla on sellaisen tiedon tarve, joka koskee henkilöiden mielipiteitä, kokemuksia ja havaintoja. Kohdejoukko on valittava tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmää

käyttäen. Tapahtumia käsitellään ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. (Anttila 2000, 230; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 165.)

Haastateltavat henkilöt, ovat asuneet tai asuvat tällä hetkellä Fatickissa tai ovat Fatickista kotoisin. Näin ollen pystyin varmistamaan saamani tiedon olevan asiantuntevaa ja todenmukaista. Haastattelujen yhteydessä pystyin helposti täsmentämään epäselväksi jääneitä vastauksia, sekä tarkkailemaan haastateltavan eleitä kuinka hän vastasi kysymyksiin. Haastattelu tähtää informaation keräämiseen ja on siis ennalta suunniteltua päämäärähakuista toimintaa. Haastattelujani tehdessä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua, jossa oli edeltä käsin määritelty haastattelun aihepiirit ja keskeiset teema-alueet. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 42, 48.)

Haastattelin yhteensä kolmea suomalaista ja yhtä fatickilaista. Ensimmäinen haastateltava oli Suomen Lähetysseuran työssä Fatickissa vuosina 1999-2002. Toinen haastateltava oli Suomen Lähetysseuran työssä Fatickissa vuosina 1998-2002 ja hän vierailee yhä säännöllisesti työnsä puolesta Fatickissa. Kolmas haastateltava asui vuosina 1988-1994 Fatickissa ja vierailee siellä joka vuosi. Neljäs haastateltava oli kotoisin Fatickista, mistä oli muuttanut Suomeen vuonna 2000. Hän vierailee Fatickissa joka vuosi.

Haastatteluihin valitsin henkilöitä, joilla oli monien vuosien kokemuksia Fatickissa asumisesta. Tärkeänä oli myös haastatella henkilöä, joka oli kotoisin Fatickista, sillä hänellä oli erinäkökulma Fatickiin, kuin siellä asuneella suomalaisella. Opinnäytetyössäni en yksilöinyt haastatteluja, vaan käytän niistä saamiani tietoja yhteisesti pohja-aineistona.

Teemahaastattelun avulla hain tietoa asettamiini kysymyksiin sekä kysyin haastateltavien mielipiteitä minkälaisia käyttötavaroita ja koriste-esineitä he uskoisivat fatickilaisten tarvitsevan. Puolistrukturoitu teemahaastattelu oli sopiva haastattelumenetelmä tarvitsemaani aineistoa hankittaessa. Määritin haastattelulle aihepiirin ja haastattelulle suuntaa antavan haastattelurungon. Sain haastateltavieni ajatusten, uskomusten ja elämysmaailman kautta hyvin tärkeää tietoa fatickilaisten

elämästä ja tavoista. Haastattelujani tehdessä tein muistiinpanoja ja käytin apunani ääninauhuria. Ääninauhurin koinkin hyvin tarpeelliseksi, sillä ääninauhalta pystyin tarkastamaan epäselväksi jääneitä asioita. Haastattelujen luotettavuutta heikentää se, että haastattelussa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Haastateltava voi antaa tietyistä aiheista tietoa, vaikka tutkija ei kysykään. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 195) Haastatteluissa sain paljon tietoa tutkimukseni aiheen ulkopuolelta, joka hankaloitti minua rajaamaan tutkimustuloksiani.

Tein kolme teemahaastattelurunkoa, joiden kysymykset kysyin kaikilta haastateltaviltani. Ensimmäisessä haastattelurungossa pyrin selvittämään muun muassa mitä tuotteita naiset ja nuoret valmistavat? Mitä materiaaleja, tekniikoita ja valmistusvälineitä he käyttävät? (LIITE 1). Toisessa haastattelurungossa pyrin selvittämään muun muassa minkälaisia käyttötavaroita, koriste-esineitä ja ruuanvalmistusvälineitä kodeista löytyy? (LIITE 2). Kolmannessa haastattelurungossa pyrin selvittämään muun muassa mitä jättemateriaaleja Fatickista löytyy ja ovatko ne rikkinäisiä? (LIITE 3) Haastattelut toteutin haastateltavien kodeissa ja työpaikoilla. Totesin neljän haastattelun olevan riittävä, koska saamani tutkimusaineisto alkoi toistaa itseään.

5 LÄHTÖKOHDAT SUUNNITTELUPROSESSILLE

Opinnäytetyötäni varten oli haastavaa löytää tutkimusmateriaalia, koska aiheeni käsittelee pienen länsiafrikkalaisen kaupungin asukkaita ja heidän elinympäristöään. Itselläni ei ollut mahdollisuutta lähteä tekemään omia havaintoja Fatickiin, jonka vuoksi haasteenani oli tavoittaa henkilöitä, joilla on tietoutta Faticista.

Tuotteet, joita suunnittelin, kohdistuivat ihmisille jotka tekevät ostoksia päätorilla. Haastattelujen kautta pyrin löytämään myös tarkennusta ketkä käyttävät toripalveluja, joille suunniteltavat ja naisten ja nuorten valmistamat tuotteet tullaan kohdistamaan. Haastatteluissa kerrottiin jääkaapin löytyvän harvalta fatickilaiselta, minkä vuoksi fatickilaiset käyttävät ostamassa päivän ruokatarpeet kaupungin päätorilta. Suurimmaksi osaksi torilla käyviä henkilöitä ovat 4-60-vuotiaat lapset ja naiset, jotka tekevät päivittäistavara- ja elintarvikeostoksia. Torilla käy myös eri-ikäisiä miehiä sekä jonkin verran turisteja. Torilla elintarvikkeita myyvät ovat pääosin naisia. Miehet taas myyvät muun muassa kenkiä, vaatteita ja kosmetiikkaa.

5.1 Faticin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taito sekä tuotteiden valmistusvälineet

Haastateltaviltani pyrin selvittämään, mitä tuotteita kirkon naiset ja nuoret ovat tehneet, mitä materiaaleja he ovat töissään käyttäneet sekä ovatko he mahdollisesti käyttäneet kierrätysmateriaaleja valmistamissaan tuotteissa. Tiedustelin lisäksi onko naisilla ja nuorilla mahdollisesti muita yksityisiä tulonlähteitä.

Naiset

Haastatteluista sain positiiviseksi yllätykseksi odotettua enemmän tietoa analysoitavaksi. Naiset tekevät tällä hetkellä vahabatiikki- ja ompelubatiikkitoita (KUVA 2). Batiikkivärjäyksiä he tekevät kirkon takapihalla. Vahabatiikkivärjäyksessä peitetään sulalla vahalla kankaan osat, joiden ei haluta

värjäytyvän. Ompelubatiikkivärjäyksessä kangas taitellaan tai laskostetaan, minkä jälkeen tehdään kuvioita ompelukoneella tai käsin ommellen. (Arvilommi, Horsmanheimo & Wallius, 2003, 227-228.)

Kuva 2. Batiikkivärjättyjä kankaita. Kuvat: Ruusa Löytty.

Batiikkivärjätyt kankaat ovat kallis hankinta paikalliselle fatickilaiselle, minkä vuoksi batiikkivärjättyjä kankaita voidaan myydä pääosin vain turisteille. Batiikkivärjäyksiä tehdessään naiset altistuvat tietoisesti terveydelle haitallisille kemikaaleille. Kyseisten syiden vuoksi on hyvin tärkeää opettaa kirkon naisille muita käsityötaitoja, joilla voitaisiin parantaa heidän tulonlähteitään ja alentaa heidän altistumistaan terveysriskeille.

Batiikkivärjäyksien lisäksi naiset virkkaavat pitsiä, kirjoavat ja ompelevat senegalilaisia vaatteita. Osa naisista osaa tehdä korjausompeluja. Aktiivisimmat naiset osaavat tehdä taidokkaita naisten ja miesten vaateompeluja sekä batiikkivärjäyksiä. Haastatteluissa kerrottiin naisten opettavan toisiaan ompelu- ja vahabatiikkivärjäystöissä. Kankaiden värjäystaidot vaihtelevat suuresti naisten välillä.

Naisilla on ompelimo, jossa on kaksi ompelukonetta. Käsityövälineitä heillä on muun muassa neulat, virkkuukoukut ja sakset. Heidän ompelemat asut ovat yksinkertaisia ja väljiä, perinteisiä senegalilaisia asuja. Osa kirkon naisista on saanut myös oppia vaatteiden ompeluun kirkon rahoittamissa ompelukoulutuksissa. Asuja, pöytäliinoja, serviettejä ja lakanoita he ompelevat batiikkivärjättyistä ja värjäämättömistä kankaista.

Naisten asuja kutsutaan nimillä grand boubou (KUVA 3) ja taibasse. Kuvassa 3 olevassa grand boubou -asussa on boubou-nimisen mekon alla pagne-niminen kietaisuhame ja päähän sidottava huivi. Miehen asu on nimeltään sabador. Naiset tekevät käsin kirjailuja pöytäliinoihin, servietteihin, sekä vaatteisiin (KUVA 4). He myyvät pöytäliinoja ja serviettejä setteinä noin 10 euron ja lakanoita noin 15 euron hintaan.

Kuva 3. Grand boubou -asu.

Kuva 4. Kirjontatyö.

Saamani tutkimusaineiston perusteella naisilla on vankka kokemus etenkin batiikkivärjäyksestä sekä osalla heistä paikallisten vaatteiden ompelusta. Uskon heidän taitavan hyvin tekstiilien kanssa työskentelyn, kun taas uutena tietona tulee olemaan metallimateriaalin kanssa työskentely.

Koin tärkeäksi selvittää onko naisilla mahdollisesti muita tulonlähteitä käsitöiden lisäksi. Haastatteluissa kerrottiin naisten omistavan myllyn, jossa he jauhavat hirssinjyviä. Sain tietooni myös, että Fatickissa järjestetään maaliskuussa vuonna 2009 Suomen Lähetysseuran rahoittama luomusaippuaprojekti.

Luomusaippuaprojekti on osa maaseudun elinolosuhteiden kehittämishanketta, jonka valmistuskoulutukseen myös Fatickin luterilaisen kirkon naisia tulee osallistumaan. Naisten kerrottiin valmistavan erilaisiin juhliin paikallisia leivonnaisia, joista he saavat ansiotuloa. Heidän omana ja hyvinkin tuottoisana liiketoimintana on myös kylmän veden ja jään myyminen pienissä pusseissa päätorilla. Jääkaappi ja pakastin ovat suuri investointi, jolloin kylmän veden ja jään myynnillä maksetaan myös laitteen hankinta- ja ylläpitämiskuluja.

Nuoret

Tutkimuksessani kävi ilmi, että suurimmalla osalla nuorista ei ole tällä hetkellä käsityötaitoja. Haastateltavat uskoivat nuorten olevan enemmän kiinnostuneita talkoohenkisistä projekteista. Haastattelujen kautta sain kuitenkin nuorten tietotaidoista hieman toisistaan poikkeavaa tietoa. Yhdessä haastattelussa kerrottiin nuorten tyttöjen tekevän batiikkivärjäyksiä naisten oppien mukaisesti. Tutkimuksissani saamani tiedon perusteella, tuli ilmi batiikkivärjäystekniikan kulkevan kirkon sisällä, tekijältä tekijälle. Tämän tiedon perusteella uskon ainakin osan nuorista tytöistä taitavan batiikkivärjäyksen.

5.2 Fatickilaisessa kodissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet.

Toiseen tutkimuskysymykseen hain vastauksia haastattelun ja kuva-analyysin avulla. Haastateltaviltani selvitin mitä huonekaluja ja koriste-esineitä kodeissa tyypillisesti on, sekä käytettäviä ruuanvalmistusvälineitä. Lopuksi tiedustelin mitä haastateltavani näkisi fatickilaisille tarpeellisiksi käyttötavaroiksi ja koriste-esineiksi, joita fatickilaiset eivät tällä hetkellä vielä käytä. Selvitin myös varakkuuden mukaan ilmeneviä eroja kodin käyttötavaroissa ja koriste-esineissä.

Käyttötavarat

Haastatteluissa kerrottiin kodissa olevan joko jalallinen sänky tai pelkkä patja lattialla. Perheen koon mukaan saattaa vanhemmilla ja lapsilla olla omat sängyt. Kodissa on matkalaukku tai arkku, jossa säilytetään kaikki tavarat kuten vaatteet, esineet, astiat ja

mahdollinen riisisäkki. Arkku toimii huoneessa myös laskualustana, ja matkalaukku säilytetään sängyn alla. Tavarointa ja vaatteita voidaan säilyttää myös muovipusseissa.

Kuvien ja haastattelujen perusteella arkut ovat suorakulmion muotoisia, joissa on saranoitu kansi. Suurimmillaan arkut ovat kooltaan noin 1,5m leveitä, 0,8m syviä ja 0,5m korkeita. Ne on valmistettu puusta, joiden ulkopinta on päällystetty säilyketölkeistä saaduista kierrätysmetalleista ja sisäpinta pahvilla sekä kierrätyspaperilla. (KUVA 5) Kuvan 5 arkun ulkopinta on päällystetty punaisilla tomaattimurskatölkeillä, joissa on vihreän, mustan ja punaisen värisiä tekstejä ja kuvia. Varallisuuden mukaan on vaatekaappi yleisin huonekaluhankinta, näin ollen tavaroiden säilytys siirtyy vaatekaappiin. Perheen koosta riippuen osa vaatteista voidaan kuitenkin pitää edelleen matkalaukussa.

Kuva 5. Arkku. Kuva: Ruusa Löytty.

Pöytien käyttö harvinaista ja lähes kaikki tehdään maantasolla, jolloin matalalla jakkaralla istuminen helpottaa maassa työskentelyä sekä on ergonominen tapa istua. (KUVA 6) Jakkara on joka kodissa. Kuvasta päätellen ja haastatteluissa saamieni tietojen perusteella, ovat jakkarat leveydeltään noin 500–600mm, syvyydeltään noin 300–400 mm ja korkeudeltaan noin 300 mm. Jakkarat on valmistettu puusta ja niissä on leveät jalat sekä sivusarjat. Kuvasta päätellen jakkarat ovat joko kokonaan kasattu nauloilla tai vain niiden sivusarjat. Leveät sivusarjat tekevät jakkaroista tukevia. Jakkarat ovat maalattuja tai maalaamattomia, niin kuin kuvasta voi huomata. Fatickilaiset valmistavat itse jakkaroita.

Kuva 6. Jakkarat. Kuva: Lasse Lampinen.

Haastatteluissa kerrottiin kodeissa olevan muovista valmistettuja puutarhatuoleja, joita käytetään sisällä sekä ulkona. Jos perheellä ei ole huonekaluja, käytetään niitä sisällä. Lepotuoleja ja riippumattoja löytyy joidenkin pihoilta. Riippumatot on tehty kalaverkkolangasta.

Ruokailua varten on joka perheessä ruokailumatto. Se on kooltaan 1,5 m x 2 m tai 2 m x 2 m, joka on kudottu ja tyypiltään täyskuvikas (Katajamäki 29.1.2009, henkilökohtainen tiedonanto). Matto on kudottu värikkäistä muovinaruista, jotka muodostavat erilaisia kuvioita. Haastatteluissa kerrottiin muovisia mattoja valmistettavan muun muassa Dakarissa. Ruokailumattoja valmistetaan myös hirssin korsista, joita monet saavat omilta pelloiltaan.

Varakkaamman fatickilaisen kodissa on aina olohuone. Olohuoneessa on sohva, nojatuoleja, sohvapöytä ja lasivetriini. Televisio on kallis hankinta varakkaallekin fatickilaiselle, mutta jos siihen on varallisuutta, on se usein iso status perheelle. Lasivetriinissä säilytetään tekokukkia ja juomalaseja. Juomalaseja ei ole joka perheenjäsenelle, vaan juomalaseista tarjoillaan juomaa vain vieraille. Makuuhuoneessa sängyn lisäksi on puinen kaappi, jossa säilytetään vaatteita ja astioita. Kaapin ovet ovat puiset tai lasiset.

Sisustus- ja koriste-esineet

Haastatteluissa kerrottiin kaikissa kodeissa olevan verhot, ja etenkin oviaukkojen edessä on oviverho. Oviverhot ovat joko harsoverhoa, joka pitää pienet hyönteiset oven ulkopuolella tai paksumpaa kangasta, esimerkiksi plyysiä, joka pitää kuumuuden ulkopuolella. Oviverhojen alareunaan on usein kiinnitetty hiekkapainot, jotka pitävät oviverhot paikoillaan.

Asuntojen seinät koristellaan lehdistä leikatuilla kuvilla. Kuvat ovat yleensä uskonnollisia ja uskonnollisten johtajien kuvia. Joissakin kodeissa kuvat ovat kehystettyjä. On myös asuntoja, joiden seinät on peitetty kokonaan isoilla erivärisillä ja kuviollisilla kankailla. Kodin koriste-esineinä käytetään muovihedelmiä, muovivaaseja sekä joko kierrätysmuovista tai uusiomuovista tehtyjä muovikukkia. Haastattelujeni mukaan fatickilaiset pitävät eniten kierrätysmateriaalista tehdyistä muovikukista. Muovimateriaalista tehdyt tuotteet ovat suosittuja niissä olevan kiillon ja edullisen hinnan vuoksi. Haastateltavieni mielestä kodin koriste-esineiksi sopivia

tuotteita olisivat pienet taulut, joissa olisi jokin symbolinen merkitys. Erilaisten seinille ripustettavien koristeiden uskotaan myös olevan myyviä.

Jos sähköön on varallisuutta, käytetään sitä hyvin säästeliäästi. Lampuissa harvoin on varjostimia ja ne roikkuvat katosta sähköjohdon varassa. Sähkön puuttuessa valaistukseen käytetään kynttilöitä, myrskylyhtyjä sekä jonkin verran kaasulamppuja.

Varakkaan fatickilaisen olohuoneessa on matto. Sohvapöydälle ja sohvan selkänojalle laitetaan pyöreitä virkattuja pitsiliinoja. Selkänojilla olevat pitsiliinat ovat osa sisustusta sekä auttavat myös sohvan puhtaanapitoa, sillä yleisesti vain pitsiliinat pestään. Jotkut ostavat koriste-esineiksi pieniä tauluja ja rumpuja, jotka ovat ensisijaisesti kohdistettu turistimarkkinoille ja jonka vuoksi ne ovat melko kalliita. Harvoin tämäntapaisia koriste-esineitä kuitenkaan löytyy kodeista. Uskon heidän olevan kiinnostuneita tämäntapaisista koriste-esineistä, jos vain niiden hinta on heille sopiva.

Haastateltavien mielipiteitä hyödyllisistä tuotteista kysellessäni tuli ilmi, kuinka fatickilaisten mieltymykset tuotteiden materiaaleihin ovat ristiriitaisia. Tuotteista pidetään, jos niistä löytyy paljon kiiltoa. Toisaalta myös maanläheisiä ja luonnonmateriaaleista tehtyjä tuotteita arvostetaan. Mieltymykset ovat tietenkin yksilöllisiä. Kuitenkin jos tuotteessa on hyvä idea, siinä on jokin symbolinen merkitys tai siinä näkyy jollain tavalla länsimaisuus, saattaa se olla pidetty. Tuotteissa ei saisi liikaa ilmetä raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali.

Ruuanvalmistusvälineitä

Haastatteluissa kerrottiin keittiön olevan harvinainen varakkaimpienkin kotona. Yleisesti taloista tai niiden pihapiiristä löytyy keittiömaja, keittiönurkkaus, keittiökomero tai ruokaa valmistetaan ulkona, talon läheisyydessä (KUVA 7). Ruuanlaittoa varten on tärkeää saada tuulensuoja, sillä ruoka valmistetaan spriikeittimellä, kaasulla tai avotulen päällä. Tulisijoja on yksi, minkä vuoksi ruuanlaitto vie aikaa.

Kuva 7. Ruuanvalmistus ulkona. Kuva: Heleena Hilvo.

Avotulella ruokaa laitettaessa asetetaan tulen päälle harjateräksestä valmistettu kolmion muotoinen teline, jolle lasketaan kattila (KUVA 8). Telineen todellista kokoa ei kuvasta saa selville, mutta kuvan kattilaan verrattuna, voi telineen päätellä olevan noin 100-150 mm sekä kolmion sivujen pituuden noin 300 mm. Haastatteluissa kerrottiin telineiden olevan usein itse valmistettuja. Telineen sijasta käytetään myös kolmea tiiltä tai kolmea kiveä, jotka asetetaan maahan tähdenmuotoisesti.

Spriikeittimellä ja kaasulla ruokaa valmistettaessa asetetaan kaasupullon tai spriikeittimen päälle monesti itse valmistettu teline, joka pitää kattilan tulen yläpuolella (KUVA 9). Kuvien perusteella tulee kaasulla valmistettaessa kaasupullon ympärille lattatangosta valmistettu teline, johon on kiinnitetty pyöreä ja kuperanmuotoinen laakea metallilevy.

Kuva 8. Ruuanvalmistus avotulella. Kuva: Eeva Pöykkö.

Kuva 9. Ruuanvalmistus kaasulla. Kuva: Lasse Lampinen.

Yleisesti taloudessa on kattiloita kaksi tai kolme. Kattilat on valmistettu valuraudasta, alumiinista tai kierrätysmetallista. Esimerkiksi Dakarissa kattiloita valmistetaan hiekkavaluna kierrätysmetallista (Maula & Kivekäs 1998, 11). Kuvien perusteella, kattiloiden koot vaihtelevat noin 5 litrasta 50 litraan. Kattiloiden sivuilla on nostokahvat. Kattiloille on valuraudasta, alumiinista tai kierrätysmetallista valmistettuja kansia.

Haastatteluissa kerrottiin höyrykattilan olevan fatickilaisessa ruuanlaitossa hyvin tärkeä (KUVA 10). Kattila on kupera ja sen pohjassa on reikiä. Höyrykattilat ovat materiaaleiltaan alumiinisia tai keraamisia. Kuvan höyrykattilan tarkkaa kokoa ei voi kuvan perusteella todeta. Kuva-analyysien kautta ilmeni, että höyrykattilat ovat samankokoisia kuin emalivadit. Höyrykattilat ovat halkaisijaltaan noin 300–500 mm ja syvyydeltään noin 100–200 mm. Niissä voi olla nostokahvat.

Kuva 10. Hörykattila. Kuva: Eeva Pöykkö.

Emaloituja metallivätejä käytetään ruuanlaitossa laskuapuina (KUVA 11). Kuvien perusteella emalivadit ovat pyöreänmuotoisia ja väreiltään valkoisia ja beigejä, joiden pinnassa voi myös olla kuvioita. Säilytyksessä käytettyjen emalivatien halkaisija on noin 300–500 mm ja reunakorkeus noin 100–200 mm. Emalivati kapenee hiukan pohjaa kohti. Mitat olen arvioinut kuvan emalivadista, sekä haastatteluissa saamani tiedon perusteella. Emalivadin tavoin käytetään alumiinisia vätejä jotka ovat samankokoisia kuin emalivadit.

Kuva 11. Emalivati. Kuva: Eeva Pöykkö.

Kaikissa haastatteluissa tuli ilmi fatickilaisten käyttävän ruuanlaitossa ruostumatonta terästä olevaa reikäkauhaa ja puista tai valurautaista kauhaa. Kauhat ovat noin 300–500 mm pitkiä. Haastatteluissa kerrottiin patalappujen ja ottimien olevan hyvin

tarpeellisia ruuanlaitossa. Naiset nostelevat kuumia kattiloita paidan tai hameen helmalla, jolloin patalappu olisi kätevämpi ja turvallisempi vaihtoehto. Erilaiset ottimet todettiin olevan myös tarpeellisia keittiössä.

Ruuanvalmistusvälineistöön kuuluvat myös mortteli, kulho jotka kutsutaan kalebassi-kulhoksi, siivilä eli tami ja leikkuuveitsi.

Morttelissa on puinen pitkä, päihin levenevä survin (KUVA 12). Kulho on puinen, syvä ja pohjaa kohti kapeneva. Sen pohjassa on tukeva alaspäin levenevä jalusta. Kuvassa näkyvästä morttelista voi morttelin pinnanlaadusta päätellä sen olevan käsin veistetty. Morttelien koko vaihtelee käyttötarkoitusten mukaan. Kuvan morttelin kokoa ei voi kuvan perusteella tarkkaan todeta. Taustalla olevaan ämpäriin verrattuna, voi päätellä morttelin murskauskulhon olevan korkeudeltaan noin 400 mm. Tosin ämpäri on kuvassa hyvin kaukana.

Kuvien perusteella kulhot ovat halkaistuista kalebassipuun hedelmistä kuivattuja kulhoja (KUVA 13). Kulhot ovat erikokoisia, eikä niiden pintaa käsitellä. Kuvassa olevan kulhon kokoa ei kuvasta voi todeta. Haastatteluissa kerrottiin kalebassin kuivattuja hedelmiä käytettävän myös kokonaisina säilytykseen sekä niistä valmistetaan soittimia. Kalebassi-kulho on kestävä.

Kuva 12. Mortteli. Kuva: Eeva Pöykkö.

Kuva 13. Kalebassi-kulho. Kuva: Eeva Pöykkö.

Siivilä on pyöreä ja metallinen sekä siinä on noin 100 mm korkeat puiset reunat. Niiden halkaisijat vaihtelevat. Leikkuuveitsiä on monesti taloudessa vain yksi. Leikkuulautoja ei keittiössä käytetä.

Haastattelujen ja kuvien perusteella kodeissa vesi säilytetään saviruukuissa, jotka voivat olla tilavuudeltaan jopa 20–30 litraa. Ruukut ovat pallon muotoisia ja ylöspäin suippenevia. Saviruukkuja ei ole lasitettu tai maalattu. Ruukku pitää veden viileänä kuumassa ilmastossa. Osassa kodeista on mahdollisuus kylmään juoksevaan veteen, joka keitetään kuuman veden saamiseksi. Perheessä on yleensä yksi muovinen noin 2 dl:n kahvallinen muki. Mukilla otetaan vettä saviruukusta ja samasta mukista myös kaikki juovat. Tällä tavoin bakteerit kulkeutuvat hyvin herkästi perheenjäseneltä toiselle. Varallisuuden noustessa on yhden mukin sijaan alettu käyttämään kertakäyttömukeja juomamukeina.

Ruoka syödään yhdestä isosta ruokailuvadista (boolista) lattialla ruokailumatolla istuen. Ruoka tarjoillaan ruokailuvadissa, josta kaikki syövät käsin. Yleisesti syödään

käsin tai vaihtoehtoisesti lusikalla. Ruokailuvati on emaloitu tai se on materiaaliltaan alumiininen. Emaloitu ruokailuvati on valkoinen, jossa voi myös olla värikkäitä kuvioita. Halkaisijaltaan ruokailuvati on noin 300–600 mm ja siinä on noin 30 mm korkeat reunat. Ruokailuvadin sijaan voidaan käyttää kuvassa 11 näkyvää emalivatia.

Haastattelujen perusteella muovιάmpärit ovat paljon käytettyjä kodeissa (KUVA 14). Kuvien perusteella ämpärit ovat halkaisijaltaan noin 1 m ja korkeudeltaan noin 400–600 mm sekä ne kapenevat hieman pohjaa kohden. Ne ovat yksivärisiä tai niissä on yksivärisiä kuvioita. Kuvassa 14 on yksivärinen ja sininen ämpäri, jonka sivuilla on nostokahvat. Oikeanpuoleiset ämpärit ovat kuviollisia, joiden kuviot luultavasti muodostuvat kahden erivärisen muovimateriaalin sekoituksesta. Kuviollisissa ämpäreissä on metallinen puolipyöreä nostokahva.

Kuva 14. Muoviämpärit. Kuva: Eeva Pöykkö.

Ämpäreitä käytetään vaatteiden sekä astioiden pesussa. Yhdessä ämpärissä astiat ja vaatteet pestään saippualla ja toisessa ämpärissä ne huuhdotaan vettä säästäten. Lopuksi astiat pinotaan kolmanteen ämpäriin kuivumaan, jossa ne myös säilytetään. Hyvin yleistä on jättää myös astiat maahan kuivumaan. Vaatteita kuivataan maassa tai aidan päällä. Mahdolliset posliinilautaset ja lasit säilytetään muualla. Haastatteluissa tuli ilmi joillakin olevan käytössään kuivauskaappi. Haastateltavani pitivät kuivauskaappeja ja -telineitä tarpeellisina torimarkkinoille.

Naiset käyttävät jokapäiväisillä torireissuilla ämpäreitä myös ostoskoreina. Ämpäriin pinotaan kaikki ostokset päällekkäin, minkä jälkeen ämpäri kannetaan käsivarsilla tai pään päällä. Haastatteluissa ilmenikin ostoskorin olevan tarpeellinen tuote. Korin tulisi olla tukeva, jotta sitä olisi helppo kuljettaa pään päällä. Tuli myös ilmi, että korin tulisi olla helposti puhdistettavissa ja sellainen jossa ostokset eivät pääsisi sekoittumaan.

Niin kuin myös kuvasta 14 voi havaita, kodeissa uusiokäytetään tomaattimurskatölkkejä. Tölkkejä käytetään muun muassa juomamukeina, vedenottokippoina sekä käymälässä pesukippona ja pottana.

Ulko- ja sisäsiivoukseen käytetään harvaa luutaa (KUVAT 15-16). Luudat on valmistettu palmun lehivistä, jotka on sidottu narulla tai metallilangalla tiukaksi nipuksi. Kuvan 15 luudan oksat ovat sidottu bambun varteen. Kuvista en pysty sanomaan luutien oksien pituuksia, mutta haastattelujen mukaan oksat ovat noin 300–500 mm pitkiä. Siivotessa lakaistaan roskat ensin luudalla, minkä jälkeen sementtilattiat pestään suurella vesimäärällä ja lattiaharjalla hangaten. Lopuksi lattia kuivataan rätillä.

Kuva 15. Bambun varteen sidottu luuta. Kuva: Eeva Pöykkö.

Kuva 16. Luuta. Kuva: Eeva Pöykkö.

5.3 Fatickin kierrätysmateriaalit

Faticissa elintaso on jonkin verran nousussa, minkä takia muovi- ja kertakäyttöastioita suositaan yhä enemmän. "Väki lisääntyy -> Kulutus lisääntyy -> Roska lisääntyy" (Löytty, Karoliina. 21.12.2008).

Selvittääkseni materiaalit, joita suunnittelemissani tuotteissa tultaisiin käyttämään, tutkin Faticista löytyviä kierrätysmateriaaleja. Kuva-analyysien ja haastattelujen avulla tutkin ensin, mitä jättemateriaaleja löytyy. Tämän jälkeen tein esineanalyysijä Faticista saamistani jättemateriaaleista. Tutkimuksissani tuli ilmi Faticin yleisimpien jättemateriaalien olevan muovipussit, säilyke- ja juomatölkit, sandaalit, maitojauhe- ja kerta-annospussit, muovipullot ja -kannut sekä muoviämpärit ja -säiliöt. Muita jättemateriaaleja ovat muovituolit, säilytyskorit, renkaat, riisisäkit, kankaanpalat, keramiikka- ja lasiesineet sekä emalivadit.

Muovipussit

Kaikissa neljässä haastattelussa kerrottiin muovipussien olevan suuri jäteongelma. Tämä ilmeni myös kuva-analyysin kautta. (KUVA 17) Muovipussien jätemäärä lisääntyy, koska ihmiset käyttävät yhä enemmän kerta-annospakkauksiin pakattuja tuotteita. Muovipussien jäteongelman voi myös havaita kuvasta 17, jossa on näkymää Fatickin epäviralliselta kaatopaikalta.

Kuva 17. Fatickissa on suuri jäteongelma muovipusseista. Kuva: Leena Akatama.

Esineanalyysissä ilmeni muovipussien olevan ohutta polyeteenimateriaalia, joka rikkoutuu helposti. Muovipussit ovat läpinäkyviä, mustia, sinisiä sekä kooltaan noin 0,5-2 litraa. Muovipussit ovat joko lähes ehjiä tai ne ovat rikkoutuneet pieniksi suikaleiksi. Muovipusseja on myös noin 5-25 litraisina, jotka ovat paksua polyeteenimateriaalia ja tämän vuoksi eivät rikkoudu helposti. Niitä on erivärisinä, kuviollisina ja läpinäkyvinä.

Säilyke- ja juomatölkit

Yleisimpiä jätemateriaaleja ovat säilyke- ja juomatölkit. Säilyketölkkejä on isoja ja keskikokoisia. Isokokoiset säilyketölkit ovat lieriömuotoisia vanhoja tomaattimurskatölkkejä. Ne ovat kooltaan noin 1-2 litraa. Niiden korkeus on noin 120-150 mm, ja halkaisija vaihtelee litrakoon mukaan. Osassa säilyketölkeistä on tölkin

kansi vielä osittain kiinni. Tölkkien ulkopinta on yleisesti väriltään punainen ja pinnassa on mustan, punaisen ja kullan värisiä kuvia ja tekstejä. Sisäpinta on hopean värinen ja osassa tölkeistä on ohut muovipinnoite.

Keskikokoiset säilyketölkit ovat vanhoja maitojauhe- ja tomaattimurskatölkkejä. Kooltaan ne ovat noin 0,3-1 litraa, joiden korkeus on noin 150–200 mm ja halkaisija vaihtelee litrakoon mukaan. Keskikokoiset tomaattimurskatölkit ovat samanvärisiä kuin isotkin tomaattimurskatölkit. Maitojauhetölkit ovat sinisiä, valkoisia ja keltaisia, joissa on valkoinen Nestlé-teksti. Osa isoista ja keskikokoisista säilyketölkeistä on kokonaan ruostuneita.

Haastatteluissa ilmeni juomatölkeistä syntyvän jätteen määrän lisääntyneen kovaa vauhtia. Juomatölkit ovat alumiinisia, liejiön muotoisia ja kooltaan 33 senttilitraa. Tölkkien päällä on lähes ympyränmuotoinen juoma-aukko, joka aukaistaan alumiinisella osalla. Useimmissa juomatölkeissä on edelleen kiinni alumiininen aukaisuosa. Juomatölkkien ulkopinnoissa on Coca-Cola-, Fanta-, Sprite- tai olutmerkin logo. Niiden värejä ovat muun muassa punainen, vihreä, keltainen ja sininen. Ne ovat joko yksivärisiä tai monivärisiä. Tölkit ovat ehjiä. Osa tölkeistä on osittain tai kokonaan ruostuneita.

Sandaalit

Jättemateriaaleja ovat myös sandaalit (KUVA 18). Sandaaleja on erikokoisia ja mallisia. Yleisimmät sandaalimallit ovat varvassandaalit. Niiden pohjan keskivaiheilta lähtee kaksi ohutta tukea, jotka kiertävät jalkapöydän päältä, lopuksi ne kiinnittyvät isovarpaan ja etuvarpaan välistä sandaalin etuosaan. Kyseinen tuki pitää sandaalin jalassa. Tämän voi myös havaita kuvan vasemmalla olevasta sinisestä sandaalista. Tuki on taipuisaa ja pehmeää materiaalia. On myös sandaaleja, joissa jalkapöydän yli menee tuki, joka pitää sandaalin jalassa. Tämän voi myös havaita kuvan keltaisesta sandaalista. Tuotet ovat yksivärisiä tai läpinäkyviä.

Sandaalien pohjat on valmistettu eri muovimateriaaleista. Osa sandaaleista on kovia ja taipumattomia, osa on pehmeitä ja taipuisia. Myös värejä on paljon, muun muassa sinisiä, keltaisia, punaisia, valkoisia, oransseja, ruskeita ja vihreitä. Sandaaleissa pohja on valmistettu kahdesta erivärisestä materiaalista, jolloin sandaalin pohjan sivusta näkyy kahden värin muodostama raita. Kuvien perusteella sandaalin jalassa pitävä tuki oli irronnut irronneen tai rikkoutuneen monesta sandaalista. Useissa sandaaleissa ovat pohjat kuluneita ja rikkoutuneita. Osa sandaaleista on halkeillut.

Kuva 18. Sandaalit.

Maitojauhepusstit

Haastatteluissa ilmeni fatickilaisten käyttävän paljon maitojauheita, sekä tuotteita, jotka on pakattu pieniin kerta-annospusseihin. Muoviset maitojauhepusstit ovat kooltaan 0,5 litraa (KUVA 19). Pussien ulkopinta on väriltään sininen tai monivärinen, joiden päällä on valkoinen tai värillinen teksti, sekä pussista riippuen kuva. Niiden pinta on kiiltävä ja suora tai ryppyinen. Sisäpuolelta ne ovat alumiinisia. Osa maitojauhepusseista on rikkoutunut. Niiden materiaali on paksua, joka ei rikkoudu helposti.

Kuva 19. Maitojauhepusseja.

Kerta-annospussit

Kerta-annospussit ovat kooltaan 0,3 litraa (KUVA 20). Ne ovat läpinäkyviä, valkoisia, vihreitä, ruskeita, oransseja, keltaisia, violetteja ja sinisiä, sekä niiden ulkopinnassa on erivärisiä tekstejä ja kuvia. Pussit ovat helposti rikkoutuvia. 0,5 litran maitojauhepusseja on myös kerta-annospusseina, jotka ovat väreiltään ja materiaaleiltaan vastaavia kuin 0,5 litran maitojauhepusseja. 0,3 litran maitojauhepusseja ovat kestäviä. Suurin osa kerta-annospusseista on ehjiä.

Kuva 20. Kerta-annospussit.

Muovipullot

Jätteinä olevia muovipulloja löytyy paljon. Muovipullot ovat lieriönmuotoisia, jotka kapenevat ylöspäin. Ne ovat kooltaan 0,5-1 litran pulloja, joissa osassa on ulkoneva kädensija. Pullot ovat valkoisia ja läpinäkyviä. Useissa muovipulloissa on korkki. Pullot ovat enimmäkseen vanhoja pesuaine-, shampoo- ja vesipulloja. Ne ovat pääosin ehjiä. Kuvien perusteella on myös paljon erilaisia muovikippoja ja muovirasioita, jotka ovat lieriön muotoisia. Kipot ja rasiat ovat kooltaan noin 0,3-0,5 litraa ja ne ovat pääosin valkoisia sekä osittain rikkoutuneet.

Muoviämpärit ja -säiliöt

Kuvien perusteella löytyy paljon muoviämpäreitä ja muovisäiliöitä. Muoviämpärit ovat halkaisijaltaan noin 1 000 mm ja korkeudeltaan noin 400-600 mm, jotka kapenevat pohjaa kohden. Ämpärit ovat yksivärisiä tai raidallisia. Yksiväriset ämpärit ovat valkoisia, sinisiä, oransseja, keltaisia, violetteja, punaisia harmaita ja vihreitä. Raidallisissa ämpäreissä on kahta eri väriä. Värejä ovat sininen, vihreä, oranssi, keltainen ja violetti. Raidat ovat paksuja ja kulkevat pystysuorassa. Muovisäiliöt ovat

vanhoja öljysäiliöitä, joita on käytetty vesisäiliöinä ennen niiden päättymistä jätteeksi. Kuvista päätellen muovisäiliöt ovat korkeudeltaan noin 400-500 mm, leveydeltään ne ovat noin 400 mm ja syvyydeltään noin 200 mm. Niiden yläpuolella tai sivulla on kantokahva. Muovisäiliöt ovat väreiltään harmaita ja valkoisia. Muoviämpärit ja muovisäiliöt ovat suurina paloina.

Muovikannut

Senegalissa sekä myös Fatickissa on muslimeja enemmistö väestöstä, minkä vuoksi jättemateriaalien seasta löytyy muovisia kannuja, joita muslimit käyttävät peseytymiseen aina ennen rukousta (KUVA 21). Esineanalyysin mukaan ovat kannut lieriömuotoisia, joista toisen kannun halkaisija on 160 mm ja toisen 175 mm. Ne ovat korkeuksiltaan 120 mm ja 145 mm. Kannujen päällä on 70 mm ylöspäin nouseva, 15 mm paksu kantokahva. Kantokahvojen pituudet ovat samat kuin kannun halkaisijat. Kannujen sivuissa on 90 mm pituiset, ulkonevat kaatoaukot ja niiden päällä on halkaisijaltaan 100 mm kokoiset aukot. Nämä voi myös havaita kuvasta.

Kannut ovat raidallisia, joissa on kahta eri väriä. Värit ovat yleisesti kirkkaita. Kuvan mustapunaraidallisen kannun punaiset raidat on maalattu. Muovimateriaali on jämäkkää, mutta antaa hieman periksi sitä väännettäessä. Kuvan keltavihreän kannun vihreän raidan ja keltaisen raidan muovimateriaalit ovat luultavasti eri materiaaleja, sillä materiaalit ovat alkaneet irtoamaan toisistaan. Tämän voi myös nähdä kuvasta. Keltavihreän kannun muovimateriaali on haurasta.

Kuva 21. Peseytymiskannut.

Muovituolit, säilytyskorit ja pyörien- ja autojen renkaat

Kuvien perusteella löytyy jonkin verran rikkiäisiä muovituoleja, muovisia säilytyskoreja sekä pyörän- ja autonrenkaiden kumeja. Kuvista päätellen muovituolit ovat selkänojallisia puutarhatuoleja. Muoviset säilytyskorit ovat kooltaan noin 400 mm leveitä, noin 300 mm syviä ja noin 300 mm korkeita. Muovituolit ja muoviset säilytyskorit ovat väreiltään sinisiä, valkoisia ja keltaisia.

Riisisäkit

Kuvien perusteella jätemateriaalia syntyy jonkin verran riisisäkeistä (KUVA 22). Riisisäkkejä käytetään paljon uusiokäytössä, jonka vuoksi niiden päätyessä jätteeksi ovat värit hyvin haalistuneet ja säkit rikkiäisiä sekä reunat rispaantuneita. Säkit ovat valkoisia, punaisia, vihreitä ja keltaisia, ja niissä on mustalla ja punaisella värillä tekstiä sekä kuvia. Esineanalyysin perusteella säkit on punottu ohuista suikaleista. Riisisäkeistä löytyvät palat ovat kooltaan noin 300 mm x 300 mm.

Kuva 22. Riisisäkit.

Kankaanpalat

Jonkin verran jätemateriaalia syntyy kankaanpalasista, joita enimmäkseen on löydettävissä räätäleiltä. Palojen koot vaihtelevat, mutta suurimmillaan kankaanpalaset ovat noin 200 mm x 500 mm. Kankaan palat ovat läpinäkyviä, yksivärisiä, kuviollisia, batiikkivärjättyjä ja niissä on käytetty erilaisia kangasmateriaaleja. Värejä löytyy monia, enimmäkseen kuitenkin kirkkaita värejä.

Keramiikka- ja lasiesineet sekä emalivadit

Kuvien perusteella jätemateriaalia syntyy myös keramiikasta, emalivadeista ja lasista. Keramiikkajäte syntyy rikkoutuneista saviruukuista ja höyrykattiloista. Yleisesti keramiikkajäte on punertavaa savea. Palojen koot vaihtelevat noin 100 mm x 200 mm kokoisista 200 mm x 300 mm kokoihin paloihin. Paksuudeltaan palat ovat 10-30 mm. (KUVA 23)

Kuva 23. Keramiikkaesineiden paloja. Kuva: Leena Akatama.

Haastatteluissa tuli ilmi, että lasijäte on vähäistä. Mahdollinen lasijäte syntyy rikkoutuneista 1 litran pulloista ja 0,3–0,5 litran lasipurkeista. Jätteiden seasta löytyvä lasijäte on pullojen ja purkkien pohjia, joiden halkaisija on noin 50 mm. Muu lasijäte on rikkoutunut noin neliösenttimetrin paloiksi. Emaliesineistä syntyvä jätteen määrä on pientä. Jätteisiin joutuneet emaliesineet ovat säilytysastioita ja ruokailuvateja. Emaliesineet ovat halkaisijaltaan 300–600 mm ja niiden reunakorkeus on 30–200 mm. Emaliesineet ovat rikkoutuneita pohjasta ja ne ovat ruosteisia.

6 KÄYTTÖTAVAROIDEN JA KORISTE-ESINEIDEN SUUNNITTELU JA PROTOMALLIEN VALMISTUS

Tutkimukseni pohjalta kokoamani materiaalin avulla ideoin ja luonnostelin käyttötavaroita ja koriste-esineitä. Suunnittelun aikana pidin mielessäni tutkimuksissani saamaa tietoa naisten ja nuorten tieto-taidoista sekä heidän käytössään olevista valmistusvälineistä. Suunnitelmien materiaalivalinnoissa pyrin käyttämään mahdollisimman monipuolisesti tutkimuksissani selvinneitä kierrätysmateriaaleja. Suunnittelin tuotteita, joita fatickilaisilla on jo käytössä sekä uusia mahdollisia tuotteita, jotka haastattelujeni kautta ilmenivät tarpeellisiksi. Kaikista protomalleiksi valmistetuista tuotteista toteutin suuntaa antavilla mitoilla olevat mittapiirustukset (LIITTEET 4-8). Mittapiirustuksista ei ollut tarvetta toteuttaa yksityiskohtaisia, koska suunnitelmien pohjalta valmistetut ensimmäiset protomallit ovat vielä jatkokehiteltäviä.

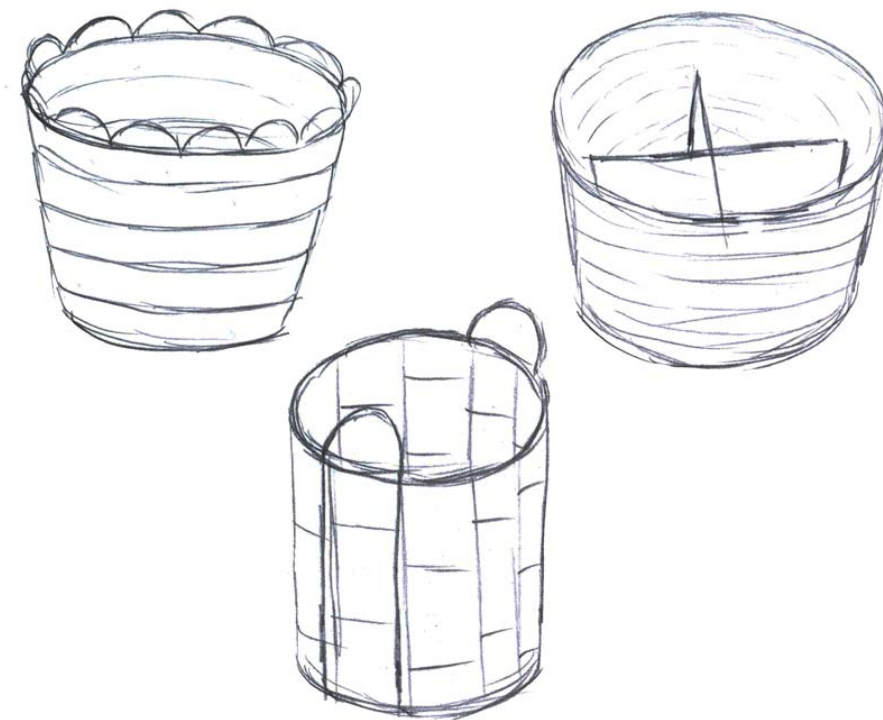
6.1 Ostoskori

Ensimmäiseksi käyttötavaraksi valitsin ostoskorin. Tekemissäni haastatteluissa kerrottiin naisten käyttävän torireissujen ostoskoreina ämpäreitä, joita he käyttävät myös pyykinpesuun, tiskaamiseen ja astioiden kuivaamiseen. Haastatteluissa tuotiinkin ilmi erillisen ostoskorin olevan tarpeellinen tuote, jonka kehoitettiin olevan helposti puhdistettava, ja jossa ostokset eivät pääsisi sekoittumaan. Koin myös itse ostoskorin tarpeelliseksi, etenkin kulttuurissa jossa torilla käynti kuuluu jokapäiväiseen elämään. Ostoskoreja ei saamieni tietojen mukaan käytetä kodeissa, joten se olisi uudenlainen tuote torimarkkinoilla.

Tämän tiedon innoittamana luonnostelin ostoskoreja. Ostoskorin tuli olla tukeva, jotta naisten olisi helppo kantaa sitä päänsä päällä. Haastatteluissa saamieni tietojen perusteella halusin käyttää ostoskorien materiaalina helposti puhdistettavaa materiaalia. Mahdolliseksi materiaaliksi syntyi heti idea käyttää 0,5 litran maitojauhepusseja. Maitojauhepusseja ovat paksua materiaalia ja sitä on helppo

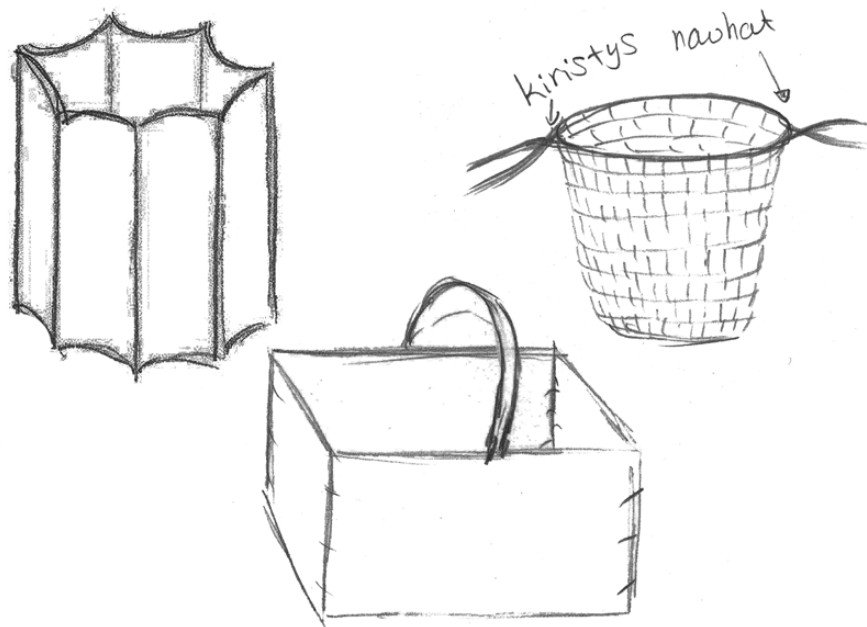
puhdistaa. Materiaalia on myös mahdollista työstää kankaan tapaan ompelukoneella ja käsin ompelemalla, jolloin valmistusmenetelmät ja -taidot eivät juuri poikkea naisten ja ompelubatiikkia tehneiden nuorten jo osaamista työstötavoista.

Ensimmäisten ostoskoriluonnosten ideat pohjautuivat pyöreään korimalliin. Pyöreä malli tuntui suunnittelussa sopivalta muodolta, koska heidän ostoksilla käyttämänsä muovikämpärit ovat myös pyöreitä ja ylöspäin leveneviä. Uskoin muovikämpärin mallisen korin olevan toimiva, koska sitä nytkin käytetään ostoksilla. Ensimmäisessä suunnitelmassa kori on ylöspäin levenevä ja sen yläreunassa on kaarevia muotoja. Toisessa luonnoksessa otin huomioon korimallin, jossa ostokset eivät pääsisi sekoittumaan. Suunnittelin koriin ostoksia järjestyksessä pitäviä lokeroita. Kolmannessa suunnitelmassa on korin reunat suorat ja sen kantokahvat kiertävät korin pohjan kautta toiselle puolelle. (KUVA 24)

Kuva 24. Ensimmäisiä luonnoksia ostoskoreista.

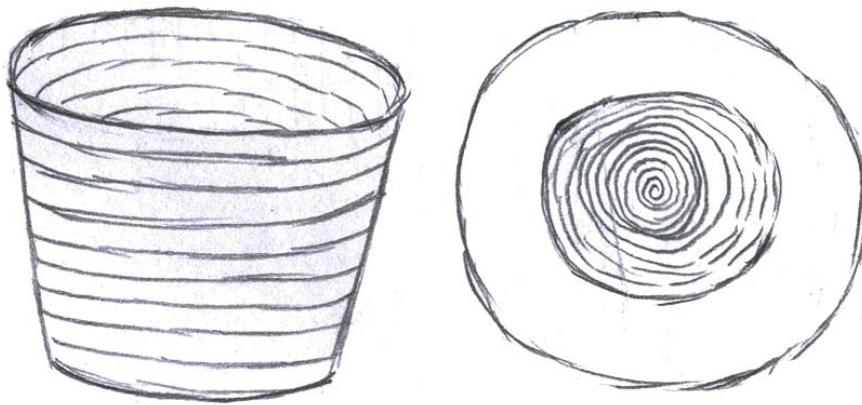
Pohdin ostoskoreja, jotka eroaisivat edellisistä pyöreistä malleista. Suunnittelin korin, jonka pyöreää muotoa on rikottu pystysuorilla saumoilla. Seuraavassa luonnoksessa pohdin pussimaista ostoskoria, joka on päältä suljettava. Viimeinen luonnos on neliskanttinen ostoskori, jonka keskellä on kantokahva. (KUVA 25)

Kuva 25. Toisia luonnoksia ostoskoreista.

Luonnostelun jälkeen pohdin suunnittelemini ostoskoriin valmistusmenetelmiä ja tukevuuksia. Ostoskorin tuli olla tukeva, jotta sitä on mahdollista kantaa pään päällä. Suunnitelmistani valitsin kuvassa 24 vasemmassa ylälaudassa olevan ostoskorin. Uskoin korin olevan tekemistäni luonnoksista tukevin ja tekijöille mahdollisin valmistaa. Muista tekemistäni suunnitelmista en uskonut korista tulevan tarpeeksi tukevaa tai epäilin niiden valmistuksesta tulevan tekijöille liian taitoa vaativa.

Valitsemani korin luonnoksesta päätin poistaa yläreunassa olleet kaarevat muodot, jolloin kori oli yksinkertaisempi valmistaa. Muuten en muuttanut korin suunnitelmaa. (KUVA 26). Ostoskori valmistetaan maitojauhepusseista tehdyistä pitkistä suikaleista ompelukoneella ja käsin ommellen. Ostoskoreja valmistettaessa tulevat naiset ja ompelubatiikkivärjäksiä tehneet nuoret käyttämään jo oppimiaan ompelutaitoja. Nuoret, jotka eivät ole tehneet käsitöitä, tulevat oppimaan uutta.

Kuva 26. Luonnos protomalliksi tuotteistettavasta ostoskorista.

Protomalli

Tehdessäni esineanalyysiä jättemateriaaleista, totesin 0,5 litran maitojauhepussien olevan lähes vastaavia Suomessa käytettävien kahvipakettien kanssa. Kahvipaketit olivat hieman paksumpaa materiaalia verrattuina maitojauhepusseihin, mutta uskoin pystyväni valmistuksessa käyttämään niitä vastaavina materiaaleina. Käytin kahvipaketteja maitojauhepussien sijaan, koska minulla ei ollut tarvittavaa määrää valmistaa ostoskorista saamistani maitojauhepusseista.

Ennen protomallin valmistamista tein suunnittelemani ostoskorista hahmomallin. Hahmomallin kautta varmistuin mahdollisuudesta valmistaa kori suunnittelemani tavalla. Hahmomallin pohjaa varten leikkasin kahvipaketeista 33 mm leveitä suikaleita, joita yhdistin suoralla ompeleella. Tämän jälkeen ompelin suikaleet suoralla ompeleella kaksinkertaisiksi. Valmistin pohjan kiertämällä suikaleita tiukasti yhteen, välillä ommellen niitä kiinni (KUVA 27). Hahmomallin reunoja varten valmistin kahvipaketeista kolminkertaista 35 mm leveää suikaletta, jonka kiinnitin nuppineuloilla pohjan reunoista ylöspäin kiertäen (KUVA 28).

Kuva 27. Hahmomallin pohjan valmistus.

Kuva 28. Hahmomallin reunojen valmistus.

Hahmomallin kautta totesin, että ostoskorin reunat eivät levenneet ylöspäin odottamallani tavalla, jonka vuoksi protomallissa oli otettava heti pohjan valmistuksessa huomioon tavoiteltavan halkaisijan koko. Pohjan valmistus osoittautui hahmomallin kautta liian työlääksi, koska kahvipaketeista tehtyjen suikaleiden ja niiden kiertäminen vei aikaa. Tämän vuoksi oli minun pohdittava pohjalle uusi valmistusmenetelmä.

Jotta ostoskorin reunat pysyvät suorina ja ryhdikkäinä, oli minun tehtävä hahmomallista poiketen protomallin reunoista nelinkertaiset. Pohjan uuden valmistusmenetelmän miettiminen osoittautui hankalaksi. Siitä oli tultava tukeva, helppo puhdistaa ja korin reunamateriaaliin sopiva. Aluksi pohdin tekäväni pohjan keskiosan peseytymiskannun pohjasta, jonka ympärille kierrän hahmomallin tapaan kahvipaketeista tehtyä suikaletta, saadakseni tavoiteltavan halkaisijan koon. Huomasin kuitenkin peseytymiskannujen pohjien olevan liian rikkiäisiä sopiakseen miettimääni käyttötarkoitukseen. Pohdiskelun jälkeen päädyin punomaan pohjan kahvipaketeista.

Tavoitteenani oli tehdä ostoskorin pohjanhalkaisijaksi 350 mm ja reunojen korkeudeksi 500 mm. Protomallin aloitin valmistamalla suikaleita ostoskorin pohjan ja reunojen valmistukseen. Leikkasin kahvipaketeista 140 mm leveitä paloja, joita yhdistin suoralla ompeleella. Ompelin saamani leveän suikaleen suoralla ompeleella nelinkertaiseksi.

Suunnitelmana oli tehdä pohjasta pyöreänmuotoinen ja tarvittaessa tukevoittaa sitä säilyketölkeistä sahatuilla suikaleilla. Sidottuani pohjan palttinasadoksella totesin siitä olevan mahdotonta valmistaa pohtimallani tavalla pyöreänmuotoista. Muutin suunnitelmaani tekemällä pohjasta neliönmuotoisen. Sidotun pohjan kiinnitin nuppineulojen avulla ja totesin siitä tulleen tarvittavan tukevan, jolloin ei ollut tarvetta lisätä tukevoittavia metallisuikaleita. Pohjan sisäreunaan ompelin ompelukoneella reunoja muodossa pitävän tuen (KUVA 29). Pohjan sivujen pituudet olivat 300 mm.

Kuva 29. Ostoskorin pohja.

Suunnitelmana oli ommella ostoskorille reunat käsin ompelemalla. Totesin kuitenkin pohjaa tehdessä olevan mahdollista ommella ostoskorin reunatkin ompelukoneella (KUVA 30). Ommellessani reunoja tarkkailin ostoskorille sopivaa reunakorkeutta. Havaitsin tavoitteenani olleen 500 mm reunakorkeuden liian korkeaksi ja madalsin

sitä 410 mm korkeuteen. Reunakorkeuden ollessa 410 mm, on sitä mahdollista käsin tukea korin yläreunasta pään päällä kannettaessa.

Kuva 30. Ostoskorin reunojen ompelu. Kuva: Maija-Leena Saukko.

Ostoskorin yläreunaan ompelin kanttinauhan maitojauhepussien sinistä ulkopintaa värinä käyttäen. Kanttinauhalla halusin tuoda väriä ja särmikkyyttä muuten täysin hopeiseen ostoskoriin.

Yhteenveto

Päivittäisissä kotiaskareissa käytettäviä muoviämpäreitä käytetään myös ostoskoreina. Haastatteluissa tulikin ilmi ostoskorin olevan tarpeellinen tuote ja että sen tulisi olla helposti puhdistettava. Ostoskoreja ei saamieni tietojen mukaan käytetä kodeissa, minkä vuoksi naisilla ja nuorilla olisi mahdollisuus myydä torimarkkinoilla uudenlaisia tuotteita. Uusilla käyttötavaroilla tullaan luultavasti lisäämään tekijöiden tulonlähteitä.

Tutkimuksissa selvisi fatickilaisten pitävän kiiltävästä pinnasta, ja että tuotteesta ei saa liikaa ilmetä raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali. Valmistusmateriaaliksi valitsin 0,5 litran maitojauhepussit. Ne ovat yleisimpiä jättemateriaaleja, ja niiden materiaali on paksua sekä helposti puhdistettavaa. Valmistuksessa käytettävät maitojauhepussit voivat olla osittain rikki. Pintamateriaalina käytin maitojauhepussien alumiinista sisäpintaa, minkä vuoksi sain korista kiiltävän ja arvokkaan oloisen. Kun ostoskorissa ei näy maitojauhepussien pinnassa olevia tekstejä ja värejä, ei siitä tule heti ilmi raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali.

Ostoskorin mitoissa otin huomioon sen käytettävyyden ostoskäytössä ja mahdollisuuden kantaa sitä sylissä tai pään päällä. En valmistanut ostoskoriin kantokahvoja, koska fatickilaiset kantavat usein kaiken kannettavan pään päällä tai sylissä. Kantokahvat toisivat myös lisätyötä valmistukseen ja tätä kautta korista tulisi kallis tuote torimarkkinoille.

Ostoskorin valmistusvälineinä käytin saksia, neulaa ja ompelukonetta. Näitä valmistusvälineitä on tekijöillä. Ostoskorin valmistuksessa tekijät oppivat käyttämään uutena valmistusmateriaalina maitojauhepusseja. He tulevat ompelemaan ompelukoneella ja opettelemaan palttinasadoksen valmistamista. Naiset ovat ommelleet vaatteita ja tehneet ompelubatiikkivärjäyksiä, minkä vuoksi heillä on kokemusta ompelusta. Ompelubatiikkivärjäyksiä tehneillä nuorilla on myös tietotaitoa ompelusta. Naisilla ja osalla nuorista olevan tieto-aidon puolesta uskon ostoskorin olevan heille sopiva tuote valmistaa, ja samalla se on taitoja kehittävää heidän ommellessa uutta materiaalia. Nuoret, joilla ei ole entuudestaan ompelukokemusta, voivat auttaa maitojauhepussien leikkaamisessa ja pohjien sitomisessa. He voivat myös opetella ompelua ja ompelukoneen käyttöä tarvittavien suikaleiden ompelussa.

Ostoskorin valmistusmenetelmissä on vielä kehiteltävää, sillä nykyisellä menetelmällä tehdessä menee tarvittavan pitkän suikaleen valmistamiseen turhan paljon aikaa. Pirkä suikale, josta ostoskorin reunat ja pohja valmistetaan, voisi mahdollisesti olla

leveämpi, jolloin reunat ja pohja valmistuisivat nopeammin. En ollut tyytyväinen protomallin neliönmuotoiseen pohjaan, koska mielestäni alkusuunnitelmissa ollut pyöreä pohja sopi paremmin suunnittelemaani ostoskoriin. Ostoskorin pohjan voisi mahdollisesti valmistaa muoviämpärin pohjasta, jolloin siitä tulisi punottua pohjaa tukevampi ja valmistuksesta nopeampi.

Ostoskorin mittasuhteet ovat mielestäni sopivat ja sen sisällä on tilaa toriostoksille. Ostoskorin voi pestä, mutta protomallin jälkeisessä kehittelyvaiheessa on paremmin otettava huomioon käytettävä lanka, joka ei haperru tullessaan kosketuksiin suolaisen veden ja maaperän kanssa. (KUVA 31)

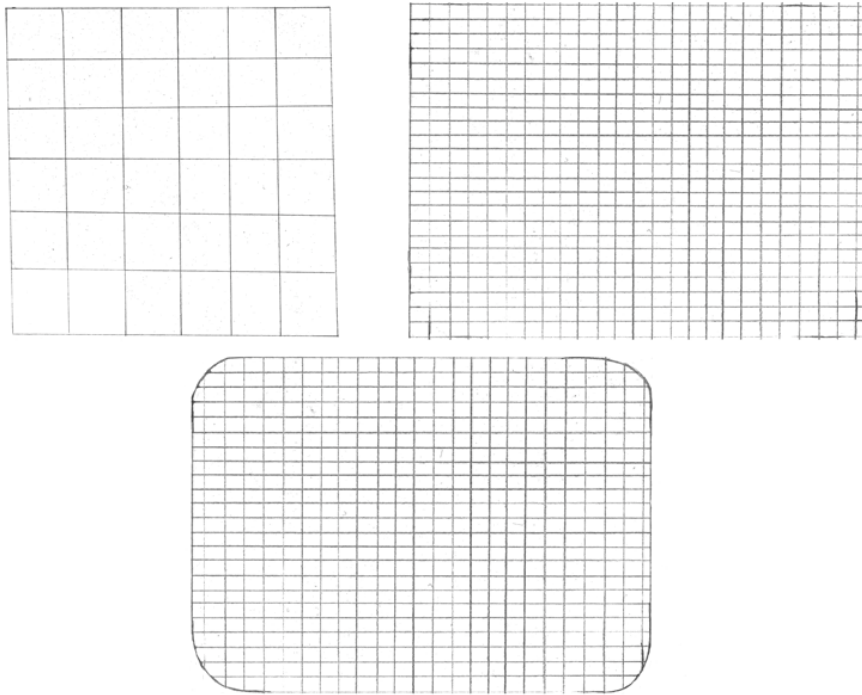

Kuva 31. Ostoskori.

6.2 Ruokailumatto

Toiseksi käyttötavaraksi valitsin ruokailumaton. Ruokaillessa istutaan aina maantasolla ruokailumaton päällä. Saamani tiedon perusteella muoviset ruokailumatot tulevat Dakarista, tai niitä valmistetaan itse hirssin korsista. Mielestäni oli hyvä idea, jos naisilla ja nuorilla olisi mahdollisuus tarjota torimarkkinoilla Faticissa valmistettuja ruokailumattoja, joita voidaan käyttää nykyisten ruokailumattojen tapaan.

Tutkimuksissa en saanut tarkkaa tietoa ruokailumatoista. Tämän vuoksi en halunnut muuttaa maton perusmuotoa ja päätin pitää suunnittelemani ruokailumatot nykyisten ruokailumattojen tapaan suorakulmaisina. Suunnitelmien yhteydessä mietin mattojen valmistusmateriaalia. Ensimmäisenä materiaalina pohdin maitojauhepussien käyttöä, koska ne ovat paksua materiaalia. Suunnittelutyötä tehdessä sain tietooni, kuinka muovipusseja silittämällä yhteen saadaan muovimateriaalista paksumpaa. Tämän tiedon innoittamana pohdin muovipussien käyttöä ruokailumatossa. Tein kolme ruokailumattoluonnosta, joita on mahdollista valmistaa muovipusseista tai maitojauhepusseista. Halusin pitää niiden valmistuksen hyvin yksinkertaisena. Ensimmäisessä suunnitelmassa on suurikokoisia paloja, jotka tilkkujen tapaan ommellaan yhteen. Kahdessa viimeisessä suunnitelmassa on matto sidottu palttinasidoksella. (KUVA 32)

Kuva 32. Luonnoksia ruokailumatoista.

Tehtyäni ruokailumattosuunnitelmat, pohdin maton valmistusmateriaalia sekä tekijöille parhaiten sopivaa maton valmistusmenetelmää. Maton valmistuksessa päätin käyttää muovipusseja, koska ne ovat yleisiä jättemateriaaleja, ja suunnitellessa en ollut vielä keksinyt tuotetta, joka voitaisiin valmistaa muovipusseista. Tekemiäni suunnitelmien pohjalta totesin olevan tekijöille sopivana valmistaa kuvan 32 alalaidassa olevan ruokailumaton. Tekijät tulevat käyttämään ruokailumaton valmistuksessa samaa sidosta, josta he ovat saaneet kokemusta ostoskorin pohjaa tehdessä. Näin ollen he tulevat saamaan kokemusta sidoksen käyttämisestä eri materiaalien kanssa. Sidos on kestävä ja yksinkertainen valmistaa.

Protomalli

Ruokailumaton protomallin valmistukseen käytin Suomesta keräämiäni 5-25 litran muovipusseja, koska minulla ei ollut tarvittavaa määrää valmistaa ruokailumattoja saamistani muovipusseista. Käyttämäni muovipussit olivat vastaavaa materiaalia Faticin muovipussien kanssa. Ennen muovipussien tuotteistamista olivat pussit pestävä, minkä jälkeen niitä oli turvallista tuotteistaa.

Tavoitteenani oli valmistaa 1,5 m x 2 m kokoinen matto, joka olisi samankokoinen kuin käytössä olevat ruokailumatot. Ruokailumaton valmistuksen aloitin silittämällä muovipusseja yhteen 80-150 asteen silityslämpötilalla, joista olin leikannut kantokahvat ja pussin kaksinkertaisuudet pois. Silittäessä huomasin osan muovipusseista sulavan yhteen nopeasti pienellä silityslämpötilalla, kun taas osa muovipusseista vaati enemmän aikaa ja korkeampaa silityslämpötilaa. Silitin pusseja nelinkertaisiksi ja kaksinkertaisiksi.

Totesin muovipussien silityksen vievän paljon aikaa valmistuksessa. Opinnäytetyöni aikataulun puitteissa päätin valmistaa ruokailumaton protomallista 1 m x 1 m kokoisen. Ruokailumaton koon pienentyminen ei haitannut protomallin kautta saamaani tietoa tuotteen toimivuudesta ja valmistusmahdollisuudesta.

Silitetyistä muovipusseista leikkasin 30 mm leveitä suikaleita, joita ompelin suoralla ompeleella yhteen saaden noin 1 m pituisia suikaleita. Aloitin ruokailumaton sitomisen maton keskeltä, käyttäen palttinasidosta. Pidin sidoksen kasassa nuppineulojen avulla (KUVA 33). Saatuaani sidoksen päätökseen, irroitin maton keskeltä nuppineulat ja vedin siivuja kireiksi saadakseni matosta jäməkämmän.

Kuva 33. Nuppineulat auttoivat sidoksen tekemistä.

Tekemässäni luonnoksessa oli suunnitelmana tehdä kulmista pyöreät. Työn edetessä havaitsin reunojen viimeistelyä varten maton tarvitsevan kanttinauhan. Päätin olla

pyöristämättä reunoja, koska muuten muovipusseista tehtyyn kanttinauhaan olisi kulmissa muodostunut liikaa ryppyjä. Valmistin kulmista suorat, kuvan 32 yläalaidassa olevien luonnosten mukaan. Leikkasin ruokailumaton reunat suoriksi ja ompelin muovipusseista tehdyn kanttinauhan ruokailumaton reunaan (KUVA 34).

Kuva 34. Kanttinauha.

Yhteenveto

Saamani tiedon perusteella ruokailumattoja ei valmisteta Fatickissa, minkä vuoksi uskon olevan hyvä idea, että naiset ja nuoret voisivat tarjota torimarkkinoilla Fatickissa kierrätysmateriaaleista valmistettuja ruokailumattoja. Näin ollen paikalliset voisivat tukea heidän työtään, kun he myyvät Fatickissa valmistettuja käyttötavaroita.

Valmistusmateriaalina käytetyt 5-25 litran muovipussit ovat Fatickin yleisimpiä jätemateriaaleja. Muovipussit oli pestävä tarkoin, minkä jälkeen ne olivat valmiita ja turvallisia tuotteita. Ruokailumaton valmistusta varten pussit voivat olla osittain rikkoutuneita, mutta niiden silittäminen yhteen tulee vielä olla mahdollista. Käytössä olevat ruokailumatot ovat värikkäitä ja kuviollisia. Saadakseni matosta värikkään,

käytin sen valmistuksessa värikkäitä ja kuviollisia muovipusseja. Jos ruokailumatosta halutaan saada hillitymmän värinen, voidaan siihen valita vain muutamia värejä tai yksivärisiä muovipusseja. Uskon, että ruokailumatossa ei ilmene liikaa raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali, koska muovipussien materiaaleja on muutettu silittämällä ja ne on leikattu suikaleiksi.

Ruokailumaton valmistusvälineinä ja -koneina käytin tekijöiden ennen valmistamiin tuotteisiin verrattuna uusia valmistusvälineitä ja -koneita. Maton valmistusvälineinä käytin saksia, silitysrautaa ja ompelukonetta. Tekijöillä on käytössään sakset ja ompelukone, mutta heillä ei ole silitysrautaa. Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektiin varatuilla laitehankintavaroilla on naisille ja nuorille hankittava silitysrauta.

Ruokailumatto on helppo valmistaa tekijöille, koska siinä ei ole monimutkaisia työvaiheita ja tekijöillä on jo ostoskorin pohjan valmistuksen kautta kokemusta palttinasidoksen tekemisestä. Valmistaessa ruokailumattoa, uskon heidän saavan vankan varmuuden sidoksen tekemisestä. Muovipussien tuotteistamisesta tekijät tulevat oppimaan; esimerkiksi kuinka silittämällä muovipusseista saadaan paksumpaa muovimateriaalia ja kuinka niitä on mahdollista ommella ompelukoneella. Nuoret, jotka eivät ole tehneet käsitöitä, on ruokailumatto hyvä tuote aloittaa käsitöiden tekeminen. Heidän taitonsa huomioon ottaen he voivat silittää muovipusseja, leikata niitä suikaleiksi sekä suikaleiden ompelussa opetella ompelua ja ompelukoneen käyttöä. Taitoa vaativien kanttinauhojen ompeluun on tieto-taitoa naisilla, jotka ovat ommelleet vaatteita.

Työläintä ruokailumaton valmistuksessa oli muovipussien silytys yhteen. Protomallin valmistuksessa käytin sekaisin kaksinkerroin ja nelinkerroin silitettyjä muovipusseja. Havaitsin, että jos ruokailumaton valmistaisi vain nelinkerroin silitetyistä muovipusseista, tulisi sen sidoksesta tukevampi ja kestävämpi. Protomallin jatkokehittelyssä voisi matolle sopia tukevampi ja tiheämpi punontatekniikkaa. Punoksen ollessa tiheämpi, saataisiin estettyä sen helposti rikkoutuminen, jolloin kestävämpänä se voisi toimia myös olohuoneen mattona.

Muovimateriaalin ansiosta ruokailumatto on helppo pestä ja säilytystä varten kääriä rullalle tai taitella. Sen käyttöikää pystytään pidentämään ompelemalla ja sitomalla uusia muovipussista leikatuja suikaleita rikkoutuneiden tilalle. Ruokailumaton muovipussisuikaleista tuli kestävästi oloisia. (KUVA 35)

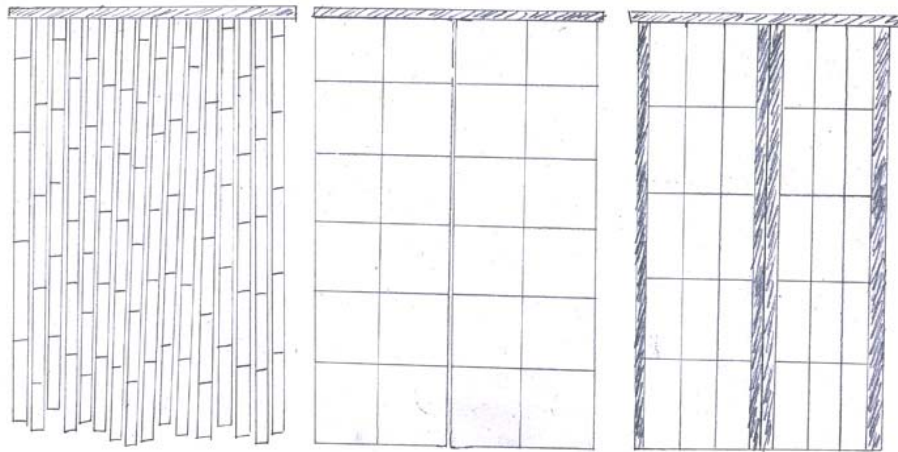

Kuva 35. Ruokailumatto.

6.3 Tekokukat

Ensimmäisiksi koriste-esineiksi valitsin tekokukat. Suunnittelemani tekokukat pohjautuivat tekemistäni oviverhosuunnittelemista (KUVA 36). Ideana oli valmistaa oviverhot käyttäen valmistusmateriaaleina 0,5 litran maitojauhepusseja. Suunnittelin oviverhomallin joissa on maitojauhepusseista ommeltuja suikaleita, sekä kaksi erilaista paneeliverhomallia.

Kuva 36. Luonnoksia oviverhoista.

En kuitenkaan kokenut oviverhojen sopivuutta Fatickilaiseen kotiin tai torimarkkinoille. Halusin olla varma tuotteen sopivuudesta edellä mainittuihin ympäristöihin, minkä vuoksi päätin olla valmistamatta opinnäytetyössäni protomalleja oviverhoista. Oviverholuonnostelun jälkeen muodostui idea suunnitella ikkunaverho. Mieleeni tuli idea valmistaa muovipusseista tupsuja, jotka roikkuvat verhona tiiviissä rivissä (KUVA 37).

Kuva 37. Luonnos ikkunaverhosta.

Tekemäni luonnoksen innoittamana, tein muovipussitupsusta kokeilun. Kokeilun kautta muovipussit osoittautuivat helpoiksi materiaaleiksi käsitellä. Kokeilu onnistui hyvin ja tupsusta tuli mielestäni hauskan näköinen. Tupsukokeilun kautta totesin

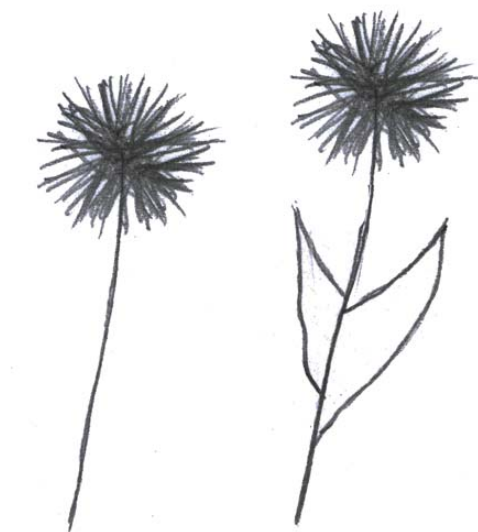
tupsuista tehdyn ikkunaverhon tulevan työlääksi ja sen kautta liian hinnakkaaksi tuotteeksi torimarkkinoille. Tämän syyn vuoksi päätin olla valmistamatta protomallia ikkunaverhosta. Pidin kuitenkin muovipussitupsusta ja pohdin sen sopivuutta johonkin toiseen tuotteeseen.

Haastatteluissa kerrottiin fatickilaisten käyttävän koriste-esineinä uusiomuovista sekä kierrätysmuovista valmistettuja muovikukkia. Tästä tuli idea hyödyntää tupsuja tekokukissa. Suunnittelin erilaisia tekokukkia. Halusin pitää kukat yksinkertaisina, jotta niiden valmistus ei olisi liian vaikeaa tekijöille. Suunnittelin mallin, jossa on pyöreä alusta ja johon tekokukat on kiinnitetty. Tämän tapaisen koriste-esineen voisi laskea koristeeksi pöydälle. Seuraavaksi suunnittelin kaksi erilaista tekokukkaa, jossa toisessa on varressa lehdet ja toisen mallin varsi on tehty sandaalin paloista. (KUVA 38) Tämän tapaisia kukkia voisi myös ripustaa seinille, joiden haastatteluissa kerrottiin olevan myyviä.

Kuva 38. Luonnoksia tekokukista.

Jatkoin kukkien suunnittelua ja valitsin kaksi mallia, joissa ensimmäisessä on suora yksinkertainen varsi ja toisessa lehdellinen varsi (KUVA 39). Suunnittelin varressa käytettävän metallia, jotta siitä saadaan tarpeeksi tukeva ja kestävä. Kukkaosat tehdään muovipussitupsuista.

Kuva 39. Luonnokset valitsemistani tekokukista.

Valitsin tekokukat ensimmäisiksi koriste-esineiksi niissä käytettävien materiaalien ja helpon valmistamisen vuoksi. Niiden valmistuksessa käytetään muovipusseja ja säilyketölkkejä, jotka ovat Fatickin yleisimpiä jättemateriaaleja. Tupsukokeilun kautta tuli ilmi, kuinka muovipussi suikaleita pystyi käsittelemään langan tapaisesti, mistä naisilla ja ompelubatiikkivärjäyksiä tehneillä nuorilla on jo kokemusta. Tämän vuoksi uskon tupsujen valmistuksen olevan heille helppoa. Nuoret, jotka eivät ole tehneet käsitöitä, tulevat oppimaan uutta. Säilyketölkkejä käsitellessä tulevat tekijät oppimaan metallimateriaalin kanssa työskentelyä, josta heillä entuudestaan ei ole kokemusta.

Protomallit

Tekokukkien kukkaosat valmistin muovipussitupsuista. Ennen muovipussien tuotteistamista olivat pussit pestävä, minkä jälkeen niitä oli turvallista tuotteistaa. Tupsujen valmistusta varten leikkasin pahvista kaksi samankokoista ympyrää, joidenka keskelle leikkasin reiän ja reunaan viillon. Pahvin ympärille kiersin noin 30 mm leveitä muovipussin luiskia, joita olin silittänyt yhteen pitkäksi nauhaksi. Kun keskellä oleva aukko oli lähes täyttynyt, leikkasin muovipussisuikaleet poikki pahvien välistä ja sidoin nipun yhteen. Ensimmäisen tekokukan tupsun tein 5-25 litran värisistä muovipusseista ja toisen 0,5-2 litran läpinäkyvistä muovipusseista (KUVA 40).

Kuva 40. Muovipussitupsut.

Tekokukkien varsien valmistuksessa käytin 1-2 litran säilyketölkkejä. Myös säilyketölkit oli pestävä, jotta niitä oli turvallista tuotteistaa. Ensimmäisen tekokukan varren valmistin säilyketölkin yläreunassa olevasta jäykistetaitoksesta. Säilyketölkkejä tuotteistettaessa jää jäykistetaitoksia hukkapaloiksi, jonka vuoksi pois sahattuja taitoksia oli helppo käyttää kukkien varsissa. Suoristin kaarella olevan taitoksen ja poistin mahdolliset jäysteet metalliviilalla. Kiinnitin varren rautalangalla läpinäkyvistä muovipusseista valmistettuun tupsuun. Varren ympärille kiersin tiukasti mustan muovipussin, saaden varresta viimeistellymmän näköisen.

Tehdessäni lehdellisen tekokukan vartta oli ensimmäisenä suunnitelmana valmistaa lehdet säilyketölkin reunoista. Valmistettuani varren valmiiksi, osoittautui sen viimeistely muovipussilla peittäen mahdottomaksi (KUVA 41). Mietin muita mahdollisuuksia valmistaa lehtiä, pitäen niiden valmistuksen kuitenkin mahdollisimman yksinkertaisena. Päädyin valmistamaan lehdet yhteen silitetyistä mustista muovipusseista. Varren valmistin ensimmäisen tekokukkavarren tapaan. Lehtien valmistuksessa käytin nelinkerroin yhteen silitettyjä muovipusseja, joista valitsin ryppyyn menneitä kohtia. Kiinnitin lehdet varteen käsin ommellen (KUVA

42). Kiinnitin värillisistä muovipusseista valmistetun tupsun rautalangalla kukan varteen.

Kuva 41. Säilyketölkistä valmistetut lehdet.

Kuva 42. Muovipusseista valmistetut lehdet.

Yhteenveto

Tutkimuksien mukaan muovi on hyvin yleinen materiaali kodin koriste-esineissä. Muovituotteet ovat edullisia, ja niissä olevasta kiillosta pidetään. Kodeissa käytetään koriste-esineinä muovikukkia, ja suositaan etenkin kierrätysmuovista valmistettuja kukkia. Tekokukat tulevat olemaan jo käytössä olevia koriste-esineitä, minkä vuoksi niiden tuli erota jo tarjolla olevista muovikukista. Tekokukissa on muovimateriaalin lisäksi käytetty metallia, joka tekee tuotteesta kestävämmän kuin täysin muovista valmistettu muovikukka on. Metallia on kuitenkin peitetty muovipussilla, minkä vuoksi tuote näyttää muovista valmistetulta. Muovipusseista valmistetun tupsun uskon olevan uudenlainen kukkamalli torimarkkinoilla. Tekokukan valmistuksessa käytetyllä metallimateriaalilla ja uudentlaisella kukkaosamallilla, tekijät tarjoavat

torimarkkinoille uudenlaisia tekokukkia. Uusilla käyttötavaroilla tullaan luultavasti lisäämään tekijöiden tulonlähteitä.

Tekokukkien valmistusmateriaaleina on käytetty 0,5-2 litran ja 5-25 litran muovipusseja sekä 1-2 litran säilyketölkkejä, jotka ovat Fatickin yleisimpiä jättemateriaaleja. Muovipussit ja säilyketölkit oli pestävä tarkoin, jonka jälkeen niitä oli turvallista tuotteistaa. Lehtien valmistuksessa oli muovipussien oltava ehjiä, jotta niiden silittäminen yhteen oli mahdollista. Pieniksi suikaleiksi rikkoutuneita muovipusseja pystyi käyttämään tupsujen valmistuksessa. Säilyketölkit voivat olla ruostuneita. Saadakseni kukkaosasta värikkään käytin 5-25 litran värikkäitä tai kuviollisia muovipusseja. 0,5-2 litran läpinäkyvillä muovipusseilla pystyi tekemään valkoisia kukkaosia sekä mustilla muovipusseilla viimeistelemään varret ja valmistamaan lehdet. Uskon että tekokukissa ei ilmene liikaa raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali, koska muovipussien materiaaleja on tuotteistettu silittämällä ja leikkaamalla. Säilyketölkkien materiaalit eivät näy tekokukissa, koska ne on peitetty muovipusseilla.

Tekokukkien valmistusvälineinä ja koneina käytin saksia, neulaa, silitysrautaa, pihtejä, peltisaksia, metallisaha ja metalliviilaa. Naisilla ja nuorilla on käytössä saksit ja neula. Faticin puhtaaksi -ympäristöprojektiin varatuilla laitehankintavaroilla on jo ruokailumaton valmistusta varten hankittava silitysrauta. Hankintavaroilla on tekokukkien valmistusta varten hankittava vielä peltisaksit, metallisaha ja metalliviila.

Tekokukkien valmistus eroaa tekijöiden aikaisemmin tekemistään käsityöistä. He tulevat oppimaan uutta säilyketölkkien tuotteistamisesta, metallimateriaalin kanssa työskentelystä ja peltisaksien, metallisahan ja metalliviilan käyttämisestä. Opittavat työskentely menetelmät ja välineet ovat metallimateriaalin työstämisen perus tietotaitoja, jotka eivät tule olemaan vaikeita uutta opiskeleville.

Tekijät tulevat oppimaan uusia tapoja muovipussien tuotteistamisesta. Kukkaosien valmistuksessa he tulevat käyttämään jo ruokailumaton valmistuksessa opittua muovipussien silitysmenetelmää. Tekokukkien valmistuksessa he oppivat kuinka

muovipussien suikaleita voidaan jatkaa silittämällä niitä yhteen. He tulevat myös oppimaan kuinka tupsuja valmistetaan. Tupsuja tehdessä muovipussisuikaleita pystyi käsittelemään lähes langan tavoin, josta naisilla ja ompelubatiikkivärjäyksiä tehneillä nuorilla on kokemusta. Nuorilla, joilla ei ole kokemusta langan kanssa työskentelystä, on tupsujen teko hyvä tapa oppia langan tapaisen materiaalin kanssa työskentelystä. Naiset, jotka ovat ommelleet vaatteita ja tehneet ompelubatiikkivärjäyksiä, sekä ompelubatiikkivärjäyksiä tehneet nuoret taitavat käsinompelun. Tämän vuoksi heillä on taitoa ommella lehdet tekokukkien varteen kiinni. Nuorille jotka eivät ole ennen ommelleet, on lehtien ompelu hyvä tapa opetella käsinompelu. Mielestäni kaikilla tekijöillä on valmiudet itsenäiseen työskentelyyn koko tekokukan valmistusprosessissa.

Tekokukista tuli mielestäni hyvin naivistisia, niiden yksinkertaisten muotojen vuoksi. Pidin kuitenkin kovasti kukkaosan tupsuideasta ja lehtien mustien silitettyjen muovipussien tuomasta elävästä ja nahkamaisesta pinnasta. Säilyketölkkien reunoista valmistetut lehdet olivat mielestäni edelleen hyvä ratkaisu valmistaa tekokukan lehdet. Säilyketölkeistä valmistetuilla lehdillä saataisiin tekokukasta kestävämpi. Toivoinakin protomallien kehittely vaiheessa keksiväni mahdollisuuden pinnoittaa metallimateriaali tai tulla jättämään se pinnoittamatta.

Tekokukkien varret ovat kestäviä. Kiinnitettyä kukkaosan rautalangan avulla varteen, tupsusta tuli tukeva ja muodossaan pysyvä. Protomallien kehittelyvaiheessa voi kukkien naivistisuutta mielestäni vähentää tekemällä varresta pidemmän ja lehdistä erimuotoisia tai valmistaa eritekniikalla. Näin ollen voitaisiin myös parantaa lehdellisen kukan asettamista korkeaan ruukkuun. Tekokukkia voi asettaa ruukkuun tai kiinnittää seinälle koristeeksi. Erilaisia ja värisiä tekokukkia voi yhdistellä. (KUVA 43)

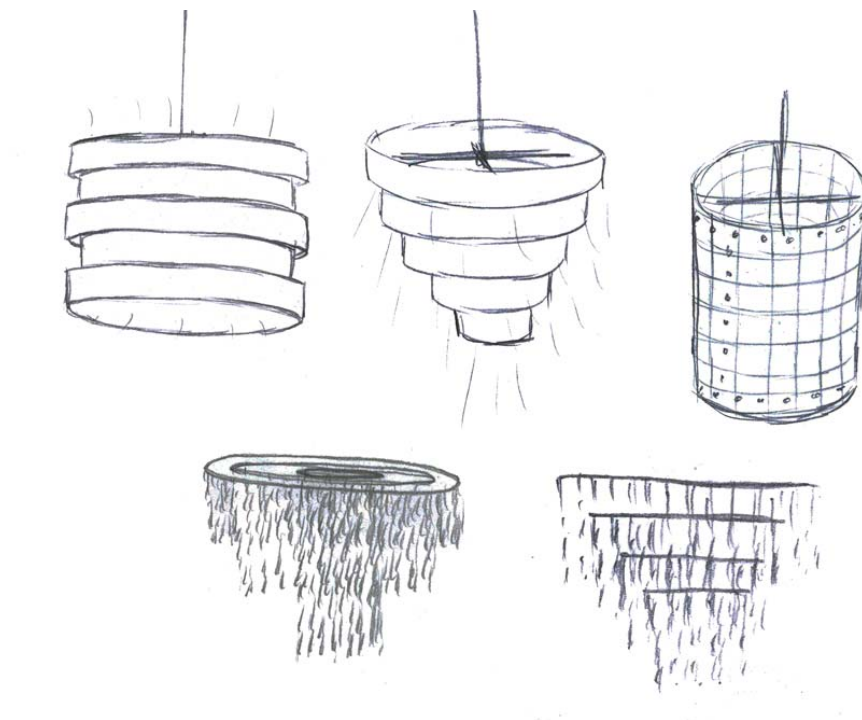

Kuva 43. Tekokukat.

6.4 Lampunvarjostin

Toiseksi koriste-esineeksi valitsin lampunvarjostimen. Lampunvarjostimen luokittelin kodin koriste-esineeksi, koska sitä käytetään koriste-esineiden tapaan osana sisustusta. Tutkimuksissani sain selville, että kodissa on harvoin lampuilla varjostimia. Suunnittelin erilaisia varjostimia samalla miettien niiden valmistuksessa käytettäviä kierrätysmateriaaleja.

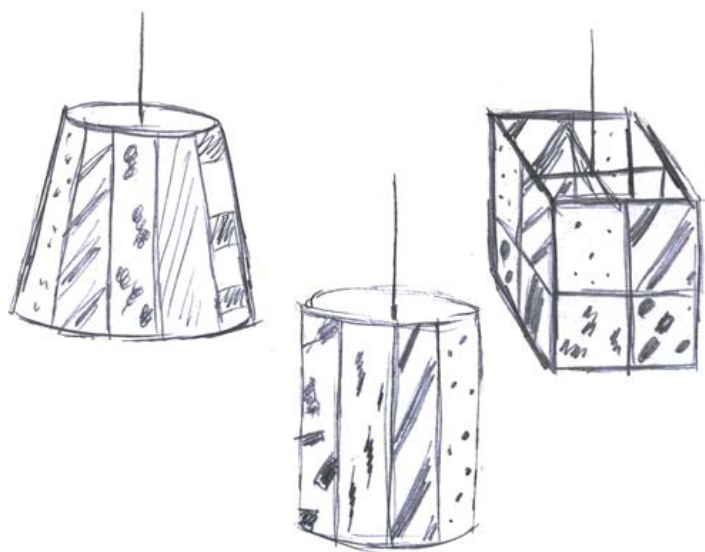
Ensimmäiset suunnitelmat pohjautuivat valmistusmateriaalina käytettäviin säilyketölkkeihin. Kahdessa ensimmäisessä suunnitelmassa on valaisin tehty säilyketölkeistä valmistetuista renkaista. Ensimmäisien suunnitelmien pohjalta suunnittelin säilyketölkkien siivuista punotun, lieiönmallisen varjostimen. Seuraavat suunnitelma pohjautui valmistusmateriaalina käytettävään muovijätteeseen. Suunnitelmassa ripustetaan erikokoisia ja muotoisia muovinpalasia peräkkäin, jotka kiinnitetään metallirenkaisiin. (KUVA 44)

Kuva 44. Ensimmäisiä luonnoksi lampunvarjostimista.

Seuraavissa suunnitelmissa pohdin kankaanpalasien käyttöä varjostimessa. Uskoin tekijöille olevan helpompi valmistaa varjostin kankaanpalasista kuin metallista. Luonnostelin kolme varjostinta, jotka on valmistettu metallitangosta ja kankaanpaloista. Suunnittelin varjostimet muodoiltaan yksinkertaisiksi, jotta niiden valmistus olisi helppoa tekijöille. (KUVA 45)

Kuva 45. Toisia luonnoksia lampunvarjostimista.

Tekijöiden valmistettavaksi pidin parhaimpana vaihtoehtona kuvassa 44 oikeassa reunassa olevaa punottua lampunvarjostinta. Tekijät tulevat käyttämään lampunvarjostimen valmistuksessa samaa palttinasiidosta, josta he ovat saaneet kokemusta ostokorin ja ruokailumaton valmistuksessa. Lampunvarjostimen valmistuksessa he tulevat saamaan kokemusta sidoksen käyttämisestä myös metallimateriaalissa. Tekijöiden oppiessa käyttämään sidosta erilaisten materiaalien kanssa, saavat he tieto-taitoa kuinka samanlaisia valmistustapoja voidaan käyttää erimateriaalien kanssa työskennellessä.

Lampunvarjostimen valmistuksessa käytettiin 1-2 litran säilyketölkkejä, jotka ovat Fatickin yleisimpiä jätemateriaaleja. Työskennellessään uuden metallimateriaalin kanssa, tekijät tulevat laajentamaan tieto-taitojaan ja oppimaan uusia käsityötaitoja ja -välineitä.

Protomalli

Lampunvarjostimen protomallin valmistuksessa käytin Suomesta keräämiäni säilyketölkkejä, koska minulla ei ollut mahdollisuutta saada Fatickista tarvitsemaani säilyketölkkimäärää. Säilyketölkit olivat halkaisijaltaan 155 mm ja korkeudeltaan 177 mm, jotka olivat halkaisijaltaan pienempiä kuin Fatickin 1-2 litran säilyketölkit.

Tarkan pesun jälkeen olivat säilyketölkit turvallisia tuotteistaa. Aloitin varjostimen valmistuksen sahaamalla jäykistetaikokset pois säilyketölkkien pohjista ja yläreunoista. Punomista varten sahasin säilyketölkeistä 28 mm leveitä renkaita (KUVA 46). Renkaiden leveydessä otin huomioon säilyketölkeissä olevat uurteet, koska uurteiden avulla sai sahauksesta suoran. Sahattuani tarvittavan määrän renkaita, katkaisin ne peltisaksilla ja löin renkaat kumivasaralla pöytää vasten suoriksi. Tämän jälkeen viilasin suikaleiden reunoista pois jäysteet ja hioin terävät reunat pois hiomapaperilla (KUVA 47).

Kuva 46. Säilyketölkistä sahattuja renkaita.

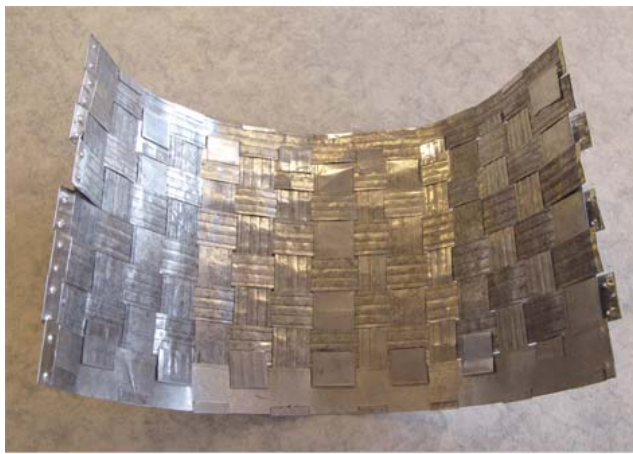
Kuva 47. Viimeistellyt suikaleet.

Varjostimen kokoa miettiessäni päätin pitää halkaisijan samana kuin käyttämäni säilyketölkkien halkaisijat olivat. Tämän vuoksi ei tule hukkamateriaalia vaakalinjaisten suikaleiden leikkaamisesta. Varjostimen korkeus määräytyi myös huomioidessani hukkamateriaalin syntymisen.

Ennen punomisen aloitusta puhdistin suikaleet tärpätillä. Aloitin punomisen poraamalla vaakalinjaisten siivujen toiseen päähän kaksi 2 mm kokoista reikää. Helpottaakseni punomista, kiinnitin reistä rautalangalla päät riviin. Reikiä pystyi myös tekemään pistekynällä ja vasaralla lyöden, mutta huomasin sen vievän turhan paljon aikaa. Totesin porakoneella tehdyn reiän syntyvän nopeammin ja tekevän siistimmän reiän. Vaikeutena punomisessa oli pitää punos tiukkana ja linjat suorina. Saadakseni pidettyä pystylinjaiset siivut paikallaan, taitoin niiden toisesta päästä noin 7 mm

varjostimen sisäpuolelle ja toisen pään reilusti kaksinkerroin. Varjostinta punoessa näytti sen halkaisija ja korkeus sopivalta.

Saatuani punoksen valmiiksi, katkaisin toisen pään vaakalinjaisten siivujen päät suoriksi. Tehtyäni reiät myös varjostimen toiseen päähän oli se valmis kiinnitettäväksi. (KUVA 48) Kiinnittäessä varjostimen päitä rautalangalla, päätin laittaa reikien väliin puisia paloja (KUVA 49). Yksinkertaisten palojen avulla halusin tuoda väriä lampunvarjostimeen.

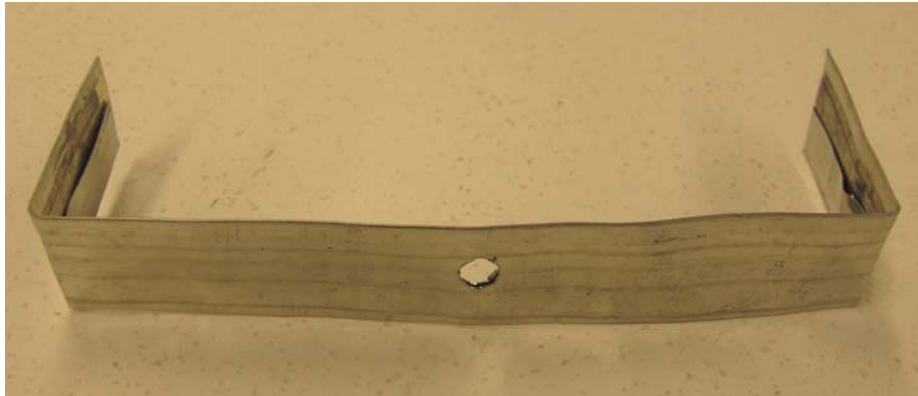
Kuva 48. Punottu varjostin sisäpuolelta.

Kuva 49. Kiinnitetty varjostin.

Saatuani varjostinosan valmiiksi huomasin sen olevan liian korkea halkaisijaan verrattuna ja sidoksen liian tiivis. Päätin poistaa varjostimesta kaksi vaakalinjaista ja kaksi pystylinjaista siivua, madaltaakseni valaisimen korkeutta ja saaden sidoksesta harvemman jolloin varjostimesta tuli enemmän valoa antava. Kiinnittäessäni varjostimen päitä, en laittanut reikien väliin puisia paloja. Edellisessä mallissa huomasin, että ne eivät sopineet valaisimeen tai sopiakseen niitä olisi pitänyt olla valaisimessa enemmän.

Osan, johon lamppu kiinnitetään, valmistin säilyketölkin suikaleesta. Taitoin suikaleen reunat saaden siitä tukevamman ja porasin 6 mm kokoisen reiän sähköjohdon läpipääsyä varten (KUVA 50). Lopuksi taitoin osan varjostimen sisäpuolelle.

Kuva 50. Lampun kiinnitysosa.

Yhteenveto

Uskon lampunvarjostimen olevan uusi tuote torimarkkinoille, koska kodeissa harvoin käytetään lampuilla varjostimia. Tekijöillä olisi mahdollisuus myydä torimarkkinoilla uudenlaisia tuotteita, jotka ovat turvallisia suojatessaan lamppua ja uudenlaisia kodin sisustuselementtejä. Uusilla käyttötavaroilla tullaan luultavasti lisäämään tekijöiden tulonlähteitä.

Tutkimuksien mukaan fatickilaiset pitävät kiiltävistä tuotteista, ja että niissä ei saa näkyä liikaa raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali. Valmistusmateriaalina käytettiin 1-2 litran säilyketölkkejä, jotka ovat Fatickin yleisimpiä jätemateriaaleja. Säilyketölkit oli pestävä tarkoin, jonka jälkeen niitä oli turvallista tuotteistaa. Varjostin tehtiin säilyketölkkien suikaleista, jolloin säilyketölkin oma muoto on saatu rikottua ja tuotteistettua uudeksi tuotteeksi. Ulkopintana käytettiin säilyketölkkien sisäpintaa, joilla varjostimen pinnasta saatiin yksivärinen ja kiiltävä. Valmistettuani varjostimen näin, en usko siinä ilmenevän liikaa raaka-aineena käytetty kierrätysmateriaali. Valmistuksessa käytetyt säilyketölkit eivät saa olla ruostuneita tai sisäpuolelta pinnoitettuja.

Lampunvarjostimen protomallin valmistuksessa olisivat muutamat työstövaiheet olleet nopeampia toteuttaa koneellisesti. Protomallin valmistuksessa käytin kuitenkin ainoastaan käsityövälineitä ja -koneita joilla naiset ja nuoret tulevat valmistamaan tuotteet. Näin toimiessani pystyin hyödyntämään protomallien kautta saamaani tietoa tuotteiden mahdollisista valmistus vaikeuksista opinnäytetyöni jälkeen jatkuvaan suunnittelu ja protomallivalmistukseen.

Lampunvarjostimen protomallin valmistuksen kautta kävi ilmi varjostimen valmistuksen olevan hyvin taitoa vaativaa tekijöille, jotka eivät ole ennen työskennelleet metallimateriaalin kanssa. Valmistuksessa he tulevat käyttämään heille uusia käsityövälineitä ja -koneita sekä valmistustapoja. Lampunvarjostimen valmistusvälineinä ja -koneina käytin metallisaha, peltisaksia, metalliviilaa, pihtejä, kumivasaraa ja porakonetta. Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektiin varatuilla laite- ja työkaluhankintavaroilla on jo tekokukkien valmistusta varten hankittava metallisaha, peltisakset, metalliviila ja pihdit. Hankintavaroilla on varjostimien valmistusta varten hankittava vielä kumivasara, porakone ja osien viimeistelyyn hiomapaperia ja puhdistusainetta.

Lampunvarjostimen valmistuksessa tekijät tulevat oppimaan säilyketölkkien tuotteistamisessa taitoa vaativimmista valmistustavoista ja laitteista. He tulevat saamaan lisää kokemusta säilyketölkkien sahaamisesta ja reunojen viimeistelystä metalliviilalla ja hiomapaperilla. Uutena laitteena tekijöille tulee porakone. Ennen lampunvarjostinten tekoa tulee tekijöiden ensin harjaannuttaa tieto-taitoaan metallimateriaalin kanssa työskentelystä. Suunnittelemieni tekokukkien valmistuksen kautta voivat tekijät ensin harjoitella perustaitoja säilyketölkkien työstämisestä ja käytettävistä työvälineistä. Lampunvarjostimien valmistuksessa tulevat kaikki tekijät oppimaan uutta. Tämän vuoksi ei ole vielä mahdollista yksilöidä ketkä pystyvät valmistamaan mitään.

Ensimmäisen lampunvarjostin version kautta huomasin varjostimen olleen liian korkea ja sidoksen liian tiivis. Muutettuani ensimmäisessä versiossa ilmenneet

epäkohdat, tuli varjostimen koosta parempi. Varjostimesta tuli enemmän valoa antava, mutta se jäi vieläkin liikaa vain tunnelmavaloa antavaksi. (KUVA 51) Uskon kodeissa kuitenkin olevan vain yksi valonlähde, jonka vuoksi varjostin ei saisi liikaa viedä valon määrää. Protomallin jatkokehittelyissä on otettava huomioon varjostimen antama valon määrä.

Protomallin valmistuksen kautta ilmeni muitakin epäkohtia. Varjostimen pystylinjaiset siivut jäivät liian löysiksi ja niiden taitetut päät epäsiisteiksi. Tämän vuoksi varjostimesta ei tullut kokonaisuudessaan viimeistellyn näköistä. Varjostimen muotoon kiinnitys rautalangalla, tulee mitä todennäköisimmin varjostimien valmistuksessa olemaan liian heikko materiaali. Jatkokehittelyssä on todennäköisesti varjostimen muotoon kiinnityksessä käytettävä paksumpaa rautalankaa.

Kuva 51. Lampunvarjostin.

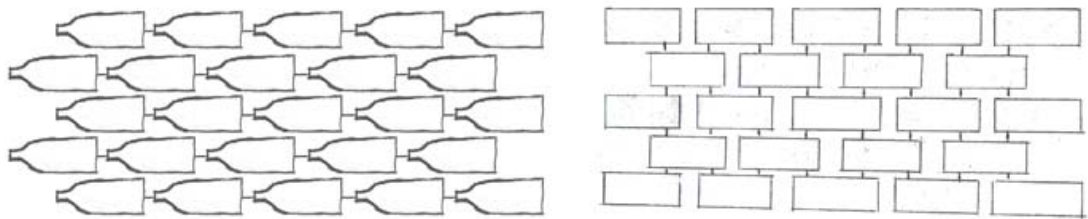
6.5 Muut suunnitelmat

Suunnitteluprosessin aikana olin luonnostellut erilaisia ideoita käyttötavaroista ja koriste-esineistä, päätyäkseni valittuihin suunnitelmiin.

Kuivausalustat

Tutkimuksissa tuli ilmi fatickilaisten kuivaavan astioita maantasolla, ämpäreissä tai kuivauskaapissa. Haastatteluissa kerrottiin myös kuivauskaappien ja -telineiden olevan tarpeellisia fatickilaisessa kodissa. Tämän tiedon innoittamana suunnittelin maantasolle laskettavia kuivausalustoja. Kuivausalustan halusin olevan helposti kasaan taitettava, jotta se on helppo varastoida. Ensimmäisen kuivausalustan suunnittelin toteutettavaksi halkaistuista muovipulloista. Toisessa kuivausalustassa on käytetty halkaistuja 3-10 desilitran säilyketölkkejä. (KUVA 52)

Kuva 52. Luonnoksia kuivausalustoista.

Uskoin kuivausalustan olevan uusi idea torimarkkinoille ja niille löytyvän kysyntää, sillä olisihan kuivausalusta saamieni tietojen mukaan uusi käyttötavara fatickilaisessa kodissa. Pohtiessani sen valmistuksessa käytettäviä säilyketölkki- ja muovipullockierrätysmateriaaleja, epäilin materiaalien sopivuutta kuivausalustaan. Mietin myös kuivausalustan käytännöllisyyttä ja miltä lopullinen kuivausalusta näyttää.

En valmistanut kuivausalustoista protomalleja, sillä sen valmistusmateriaalit ja ulkonäkö herättivät liian paljon epäilyksiä. Käyttäessä säilyketölkkejä kuivausalustamateriaalina, ne ruostuvat tullessaan kosketuksiin veden kanssa. Muovipullojen vaihtelevien muotojen vuoksi eivät ne luultavasti ole käytännöllisiä alustamateriaaleina. Kuivausalustan ulkonäköä pohtiessani tulee siinä näkymään liikaa sen valmistuksessa käytetty kierrätysmateriaali, josta tutkimuksien mukaan fatickilaiset eivät pidä.

Istuinalusta

Tutkimuksissa selvisi fatickilaisten tekävän lähes kaiken maantasolla. Tämän tiedon ja kuivausalustaluonnoksien innoittamana, tuli idea tehdä sandaalien paloista istuinalusta kuvan 52 oikeanpuoleisen kuvan mukaisesti. Ajatuksena oli toteuttaa yhdenistuttava alusta, jota voi käyttää alustana maantasolla istuttaessa tai suojaamassa istuintyynyjä sohvan päällä.

Aloin valmistamaan sandaalien paloista istuinalustan protomallia. Tehdessäni istuinalustaa, huomasin että alustasta ei tullutkaan odottamani kaltainen. Sandaaleista tekemieni palojen pinta jäi hyvin rosoiseksi, jolloin se toi likaisuuden tunnetta istuinalustalle (KUVA 53). Käyttämäni sandaalit olivat myös erivärisiä, joten niistä ei saanut väreiltään hyvän näköistä kokonaisuutta. Edellä mainittujen syiden vuoksi päätin olla valmistamatta istuinalustan protomallia loppuun.

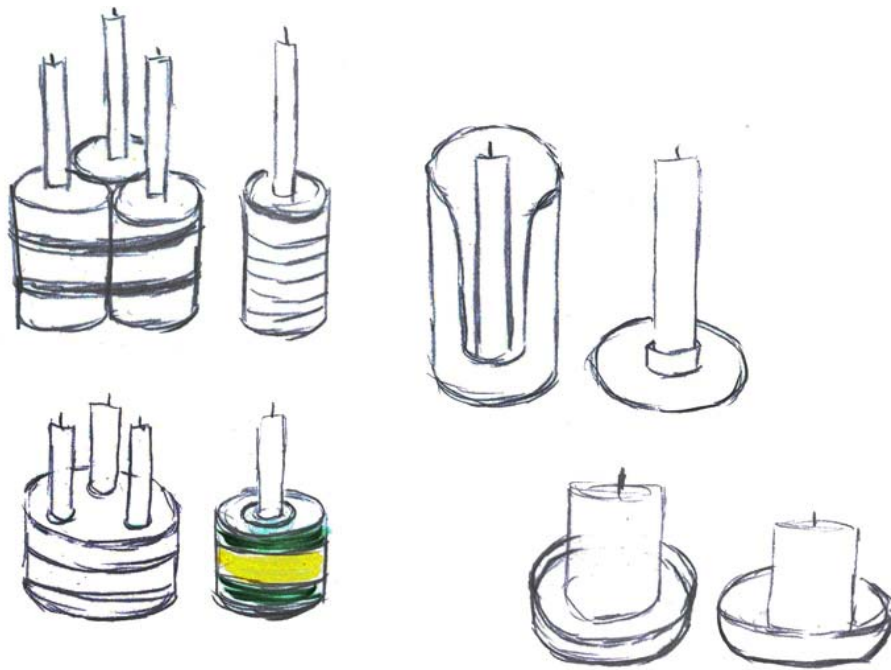

Kuva 53. Istuinalustan protomallina aloitus.

Kynttiläanalustat

Pohtiessani tuotteita joita on mahdollista valmistaa 3-10 desilitran säilyketölkeistä, tuli ideoita erilaisista kynttiläanalustoista. Tuotteiden tuli olla hyvin helppoja valmistaa, koska tekijöillä ei ole kokemusta metallin kanssa työskentelystä. Suunnittelin erilaisia kynttiläanalustoja pitkille ja kapeille sekä leveille kynttilöille. Ensimmäisessä suunnitelmassa on keskikokoinen säilyketölkki käännetty ylösalaisin, johon tehdään

aukko kapeaa kynttilää varten. Tätä mallia voi käyttää yksittäisenä tai sidottuina yhteen. Toisessa suunnitelmassa on säilyketökin sivusta poistettu pala. Näin ollen kapean ja leveän kynttilän voi asettaa säilyketökin sisälle. Seuraavissa suunnitelmissa pohdin säilyketölkkiä pohjien käyttöä, joissa on kynttilää pystyssä pitävät reunat sekä malleja joissa pohjalla on reunat. (KUVA 54)

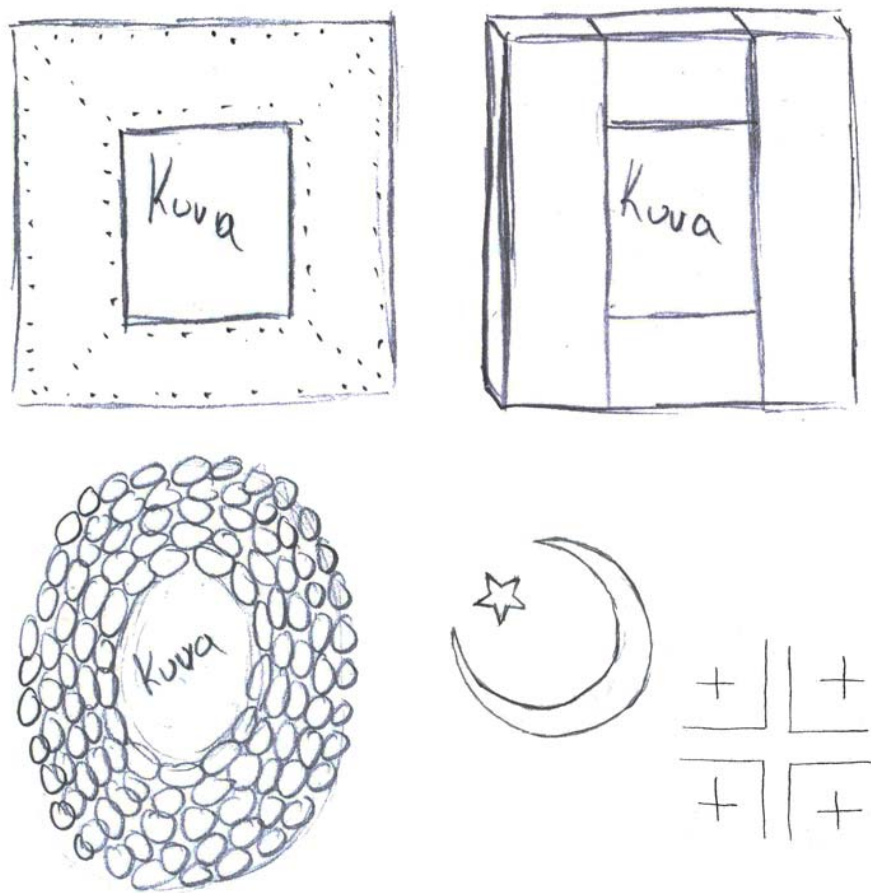
Kuva 54. Luonnoksia kynttilöidenalustoista.

Pidin kynttiläanalustoja hyvinä ideoina, etenkin niiden yksinkertaisten muotojen ja valmistuksen vuoksi. Niitä valmistettaessa oppisivat tekijät perustaitoja metallimateriaalin kanssa työskentelystä. Tutkimuksissani ei kuitenkaan selvinnyt minkälaisia kynttiläanalustoja, kodeissa on tällä hetkellä. Tämän vuoksi en ollut varma myydäänkö torilla suunnitelmiani vastaavia kynttiläanalustoja. Edellä mainitun syyn vuoksi en valmistanut protomalleja kynttiläanalustoista.

Taulunkehykset

Haastatteluissa tuli ilmi fatickilaisten ripustavan lehdistä leikattuja kuvia kotien seinille. Joissain kodeissa kuvat ovat myös kehystetty. Tämän tiedon innoittamana suunnittelin taulunkehyksiä. Ensimmäisissä suunnitelmissa pohdin taulunkehysten valmistusta säilyketölkeistä. Taulunkehys on levymäinen tai sen reunat ovat pokattu.

Pokkauksella saadaan kehys näyttävämmäksi ja tukevammaksi. Haastatteluissa kerrottiin kuvien olevan useasti uskonnollisia. Haastateltavien mielestä myös tuotteessa itsessään voisi olla jokin symbolinen merkitys. Tästä syystä luonnostelin kaksi uskonnollista symbolia, toisen islaminuskoon ja toisen kristinuskoon viittaavaa. Ideana on lyödä symbolit pistemäisesti taulunkehysten pintaan. Miettiessäni muita mahdollisia materiaaleja taulunkehysten valmistukseen, syntyi idea tehdä kehys sandaaleista. Suunnittelin taulunkehysten, joka on tehty pyöreistä sandaalien paloista. (KUVA 55)

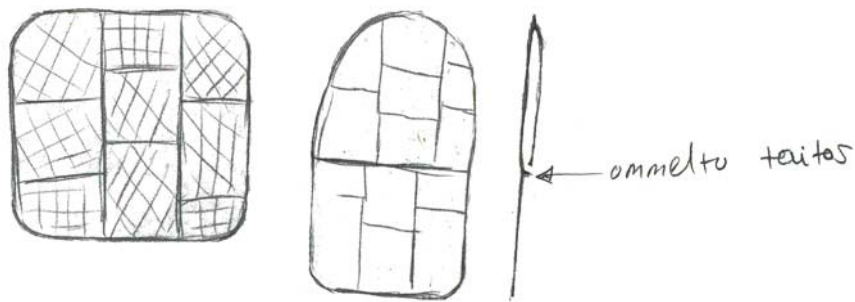
Kuva 55. Luonnoksia taulunkehyksistä.

Pohtiessani suunnittelemani taulunkehysten valitsemista, totesin että en ollut saanut tutkimuksieni kautta selville minkälaisia taulunkehysiä kodeissa tällä hetkellä käytetään tai minkä kokoisia kuvia seinille ripustetaan. Tämän vuoksi en voinut suunnitella taulunkehysten tarkkaa kuvakokoa tai saada varmuutta, ovatko suunnittelemani taulunkehukset uudenlaisia verrattuina fatickilaisessa kodissa jo

käytettäviin taulunkehyksiin. En valmistanut protomalleja taulunkehysistä, sillä tutkimuksieni kautta en ollut saanut vastauksia edellä mainittuihin kysymyksiin.

Patalaput

Haastatteluissa kerrottiin naisten nostelevan kuumia kattiloita paidan tai hameen helmalla. Tämän vuoksi uskottiin patalappujen olevan tarpeellisia ruuanlaitossa. Suunnittelin patalappuja, joita fatickilaisten on mahdollista käyttää ruuanlaitossa (KUVA 56). Suunnittelin patalapun ja patakintaan. Materiaaleina käytetään maitojauhepusseja tai kankaanpaloja.

Kuva 56. Luonnoksia patalapuista.

Mielestäni patalaput ovat käytännöllisiä ruuanlaitossa, mutta suunnittelun jälkeen pohdin niiden sopivuutta ja käytettävyyttä fatickilaisessa ruuanlaitossa. Ottaessani huomioon fatickilaisten ruuanlaittotavat, en uskonut kuitenkaan patalapun olleen käytännöllinen heidän käytössään. Edellä mainittujen syiden vuoksi en valmistanut protomalleja patalapuista.

7 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella Fatickin kierrätysmateriaaleista tuotteita, joita Fatickin luterilaisen kirkon naiset ja nuoret tulevat valmistamaan. Yhdessä Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektin valmistelijoiden kanssa rajasimme suunniteltaviksi tuotteiksi fatickilaisten kodeissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet. Suunnittelutyötäni varten tutkin mitä ovat Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taito ja tuotteiden valmistusvälineet, mitä ovat fatickilaisessa kodissa käytettävät käyttötavarat ja koriste-esineet sekä mitä tuotteita voi valmistaa Fatickin kierrätysmateriaaleista.

Tutkimuksien tuloksina sain selville naisilla ja osalla nuorista olevan kokemusta tekstiilien kanssa työskentelystä, kun taas uutena tieto-taitona tulee olemaan metallimateriaalin kanssa työskentely. Naiset tekevät vaha- ja ompelubatiikkivärjäyksiä kankaille, joista he ompelevat pöytäliinoja, serviettejä, lakanoita ja senegalilaisia vaatteita. Vaatteiden ompeluun he käyttävät myös värjäämättömiä kankaita. He myös virkkavat pitsiä ja tekevät kirjailuja pöytäliinoihin, servietteihin ja lakanoihin. Aktiivisimmat naiset osaavat tehdä taidokkaita vaateompeluja ja batiikkivärjäyksiä, sekä osa heistä osaa tehdä korjausompeluja. Tuotteiden valmistusvälineinä heillä on käytössään kaksi ompelukonetta ja käsityövälineinä muun muassa neuloja, virkkuukoukkuja ja saksia. Suurimmalla osalla nuorista ei ole tällä hetkellä käsityötaitoja. Osalla nuorista tytöistä on taitoa tehdä ompelubatiikkivärjäyksiä.

Tutkimustuloksia analysoimalla suunnittelin tuotteita joissa naiset ja ompelubatiikkivärjäyksiä tehneet nuoret voivat käyttää ompelutaitojaan ja osaamiaan valmistusvälineitä. Tuotteiden kautta he tulevat myös oppimaan uusien materiaalien kanssa työskentelystä ja valmistusvälineistä. Nuoret jotka eivät ole tehneet käsitöitä

pystyvät auttamaan tuotteiden valmistusvaiheissa ja tätä kautta oppimaan käsitöistä sekä käytettävistä valmistusvälineistä.

Fatickilaisessa kodissa käytettävien käyttötavaroiden ja koriste-esineiden tutkimus tuloksina sain selville joka kodissa olevan sängyn, ja jos kodissa ei ole muita huonekaluja käytetään tuoleina muovisia puutarhatuoleja. Säilytykseen käytetään arkkua, matkalaukkua tai vaatekaappia. Varallisuuden mukaan tavaroita ja vaatteita säilytetään myös muovipusseissa. Joka kodista löytyy ruokailua varten ruokailumatto. Varakkaamman fatickilaisen kodissa on olohuone, jossa on sohva, nojatuoleja, sohvapöytä ja lasivetriini. Tavaroiden ja vaatteiden säilytystä varten on makuuhuoneessa sängyn lisäksi kaappi.

Kodeissa käytetään verhoja ja oviverhoja. Seinät koristellaan lehdistä leikatuilla kuvilla, jotka joissain kodeissa ovat kehystetty. Osassa kodeista seinät on kokonaan peitetty isoilla kankailla. Koriste-esineinä käytetään muovihedelmiä, muovivaaseja ja muovikukkia. Lampuilla harvoin on varjostimia. Varakkaamman fatickilaisen olohuoneessa on matto ja sohvapöydälle sekä sohvan selkänojalle asetettu virkattuja pitsiliinoja. Varakkaistakaan vain osalla on mahdollisuutta ostaa turistimarkkinoille kohdistettuja koristetauluja ja -rumpuja.

Ruokaa valmistetaan avotulella, spriikeittimellä ja kaasulla. Avotulella valmistettaessa asetetaan tulen päälle harjateräksestä valmistettu teline ja spriikeittimellä sekä kaasulla valmistettaessa lattatangosta valmistettu teline. Yleisesti taloudessa on kaksi tai kolme kattilaa. Fatickilaisessa ruuanlaitossa höyrykattila, mortteli ja kalebassikulhot ovat hyvin tärkeitä. Tamia käytetään siivilöintiin ja emalivatia laskualustana. Vesi säilytetään saviruukuissa. Muoviämpärit ovat kodeissa paljon käytettyjä. Niissä pestään astioita ja vaatteita sekä niitä käytetään astioiden kuivaamisessa ja säilytyksessä. Naiset käyttävät ämpäreitä myös ostoskoreina. Ulko- ja sisäsiivouksessa käytetään luutaa.

Suunnittelemini tuotteiden valmistusmateriaalien tutkimustuloksina sain selville Fatickista löytyvän yleisimpinä kierrätysmateriaaleina säilyke- ja juomatölkkejä,

sandaaleja, muovisia esineitä sekä erikokoisia ja materiaaleiltaan erilaisia pusseja. Yleisimmät kierrätysmateriaalit olivat lähes ehjiä tai rikkoutuneet suuriksi paloiksi. Muita Faticista löytyviä kierrätysmateriaaleja olivat pyörän- ja autonrenkaiden kumit, riisisäkit, kankaanpalat, keramiikka- ja lasiesineet sekä emalivadit. Muut kierrätysmateriaalit olivat rikkoutuneet suuriksi ja osa pieniksi paloiksi.

Tutkimustuloksien pohjalta tein suunnitelmia käyttötavaroista ja koriste-esineistä. Suunnitellut tuotteet olivat fatickilaisten jo käytössä olevia ja heille uusia tuotteita. Tekemieni suunnitelmien joukosta valitsin kaksi käyttötavara- ja kaksi koriste-esinesuunnitelmaa, joista valmistin protomallit. Valitut suunnitelmat pohjautuivat saamiini tutkimustuloksiin. Tuotteet olivat 0,5 litran maitojauhepusseista valmistettu ostoskori, 5-25 litran muovipusseista valmistettu ruokailumatto, 5-25 litran, 0,5-2 litran ja 1-2 litran säilyketölkeistä valmistetut tekokukat ja 1-2 litran säilyketölkeistä valmistettu lampunvarjostin. (KUVA 57)

Tarkoituksena on, että yhteistyö jatkuu opinnäytetyöni jälkeen Fatick puhtaaksi - ympäristöprojektissa. Opinnäytetyöni pohjalta tulen jatkamaan suunnitelmien tekoa ja protomallien valmistusta, joista tulen valmistamaan tekijöille tuotteiden valmistusoppaat. Projektin toisena ja kolmantena vuonna menen opastamaan naisia ja nuoria Fatickiin tuotteiden valmistuksessa. Tämän vuoksi käytin protomallien valmistuksessa käsityövälineitä ja -koneita joita naisilla ja nuorilla on myös mahdollisuus käyttää. Näin ollen pystyin hyödyntämään protomallien kautta saamaani tietoa tuotteiden mahdollisista valmistus vaikeuksista.

Kuva 57. Kuvat protomalleista.

Johtopäätökset

Opinnäytetyöni oli haasteellinen, mutta mielenkiintoinen ja opettava. Opinnäytetyöni ja tulevaisuuden kannalta oli loistava mahdollisuus päästä mukaan Turun ammattikorkeakoulun valmistelevaan ja Suomen Lähetyseuran toteuttamaan Fatick puhtaaksi -ympäristöprojektiin. Tieto että yhteistyö tulee vielä jatkumaan opinnäytetyöni jälkeen, teki työstä mielenkiintoisen ja kannusti pysymään tavoitteissa sekä aikataulussa. Opinnäytetyön tavoitteet rajattiin yhdessä yhteistyökumppanin kanssa, jonka jälkeen olen vienyt työn itsenäisesti päätökseen.

Itselläni ei ollut mahdollisuutta mennä tekemään tutkimustyötä Fatickiin, jonka vuoksi saamani tutkimusaineisto oli kokonaisuudessaan toisen käden tietoa. Tämän vuoksi voin varmistua suunnittelemieni tuotteiden tarpeellisuudesta ja toimivuudesta vasta päästessäni itse havainnoimaan Fatickiin. Tutkimustyöstäni saatu tieto oli paikoittain hankalaa rajata opinnäytetyöhöni sopivaksi, koska haastattelujen kautta sain paljon opinnäytetyöni aiheen ulkopuolista tietoa. Kyseistä tietoa pystyn kuitenkin hyödyntämään opinnäytetyöni jälkeisessä työssä. Tarkastellessani tutkimustyötä jälkeinpäin, olisin voinut rajata toisen tutkimuskysymyksen suppeammaksi jolloin tutkimustyössäni olisin pystynyt perehtymään paremmin vain fatickilaisessa kodissa käytettäviin käyttötavaroihin tai koriste-esineisiin. Tutkimustyössä olisi ollut myös tarpeellista haastatella enemmän Fatickista kotoisin olevia henkilöitä, saaden heidän mielipiteitä fatickilaisten tarvitsemista uusista käyttötavaroista ja koriste-esineistä.

Suunnitteluprosessissani suunnittelin paljon erilaisia tuotteita, joiden valmistustekniikoita ja materiaaleja olin pohtinut jo mielessäni pitkälle. Tämän vuoksi suunnitelmani painottuvat erilaisiin tuoteideoihin, eivätkä yhden tietyn tuotteen suunnittelun variaatioihin. Suunnitteluprosessi oli mielestäni onnistunut, ja sen kautta muodostui myös kehiteltäviä suunnitelmia opinnäytetyöni jälkeiseen työhön. Suunnitteluun uutta näkökulmaa toivat valmistusmateriaaleina käytetyt kierrätysmateriaalit.

Olen tyytyväinen opinnäytetyön lopputuloksena syntyneisiin protomalleihin. Onnistuin käyttämään tuotteiden valmistusmateriaaleina Fatickin yleisimpiä kierrätysmateriaaleja ja suunnittelemaan tuotteet jotka sopivat Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten valmistettaviksi. Protomallien valmistuksen kautta sain tietoa kierrätysmateriaalin käyttämisestä valmistusmateriaalina ja sen työstömenetelmistä. Opinnäytetyössäni olisin voinut ottaa tarkemmin huomioon tuotteiden valmistukseen menevän ajan, jotta niistä ei tulisi liian kalliita Fatickin torimarkkinoille.

Oma motivaatio ja innostus opinnäytetyöhön säilyivät koko projektin ajan. Opin uutta suunnitellessani tuotteita muiden kuin minun itseni valmistettavaksi. Kierrätysmateriaalien käyttö toi myös haasteellisuutta työhön sekä minulle uutta tietoa niiden käyttömahdollisuuksista.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Akatama, Leena & Löytty, Ruusa 2008. Project plan. Turku.

Anttila, Pirkko 2000. Tutkimuksen taito ja tiedon hankinta. Hamina: Akatiimi oy.

Arvilommi, Tuula; Horsmanheimo, Jukka & Wallius, Tarja 2003. Käden taidot, kankaan kuviointi ja värjäys. Espoo: Weilin+Göös.

Helakorpi, Seppo 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu, teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkki & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Maula, Marna & Kivekäs, Eila 1998. Romun toinen elämä, esineitä Länsi-Afrikasta. Tampere: Pyynikinlinna.

Repo, Irmeli 2007. Olympian Afrikka. Helsinki: Olympia kaukomatkatoimisto.

Silpala, Elsa 2002. Sidoksia kankaisiin. Helsinki: Opetushallitus.

Sähköiset lähteet

Afrikka-tietosivusto, Hirssi. [viitattu 5.3.2009]. Saatavissa <http://www.afrikanet.fi/tsanakirja/H/hirssi.htm>

Coloria, Batiikki. [viitattu 5.3.2009]. Saatavissa <http://www.coloria.net/mediat/batiikki.htm>

Heikkilä, Anna-Leena 2006. Pappien vaimot kokoontuvat Senegalissa. Suomen Lähetysseura [viitattu 23.10.2008]. Saatavissa http://www.mission.fi/tyo_maailmalla/alueet/senegal/uutisia_alueelta/?x821841=111292

Laajalahti, Paula 2007. Ceebu-jën à la sénégalaise. Suomen Lähetysseura [viitattu 23.10.2008]. Saatavissa http://www.mission.fi/tyo_maailmalla/alueet/senegal/uutisia_alueelta/?x821841=289268

Lampinen, Leena 2006. Nuoret koolla kirkon leirillä Senegalissa. Suomen Lähetyssseura [viitattu 23.10.2008]. Saatavissa http://www.mission.fi/tyo_maailmalla/alueet/senegal/uutisia_alueelta/?x821841=111245

Ndong, Ndiogou 2004. Formation Post Universitaire du Génie Sanitaire – Environnement [pdf-dokumentti]. [viitattu 22.10.2008]. Saatavissa <http://www.nccr-north-south.unibe.ch/publications/Infosystem/Online%20Dokumente/Upload/Ndong.pdf>

Peregrine by nature, 2008. Attaya for two [viitattu 5.3.2009]. Saatavissa <http://peregrinebynature.com/http://peregrinebynature.com/attaya-for-two/>

Project Runeberg. Pieni tietosanakirja [viitattu 15.3.2009]. Saatavissa <http://runeberg.org/display.pl?mode=facsimile&work=pieni/2&page=0147>

Pöykkö, Eeva 2007. Sereerinkielinen raamattu ilmestynyt. Suomen Lähetyssseura [viitattu 10.12.2008]. Saatavissa <http://www.mission.fi/ajankohtaista/uutiset/?x7382=701022>

Pöykkö, Eeva 2008. Tämä on meidän kirkkomme. Suomen Lähetyssseura [viitattu 23.10.2008]. Saatavissa http://www.mission.fi/tyo_maailmalla/alueet/senegal/uutisia_alueelta/?x821841=1518954

Suomen Lähetyssseura, 2007. Vuosiraportti 2007 [pdf-dokumentti]. [viitattu 23.10.2008]. Saatavissa http://www.mission.fi/haku/?E*Q=sls+vr07&x=14&y=8

Turun opetustoimi. Perussidokset [viitattu 17.3.2009]. Saatavissa <http://www.tkukoulu.fi/~mhnurmin/wwwperussidoksetpalttina.htm>

Haastattelut ja henkilökohtaiset tiedonannot

Akatama, Leena, projektikoordinaattori. Haastattelu 21.10.2008. Turun ammattikorkeakoulu.

Katajamäki, Päivi, lehtori. Henkilökohtainen tiedonanto 29.1.2009. Turun ammattikorkeakoulu.

Löytty, Karoliina, pastori. Haastattelu 21.12.2008. Ylöjärven seurakunta.

Löytty, Ruusa, kestävän kehityksen opiskelija, projektikoordinaattori. Haastattelu 21.10.2008 ja henkilökohtainen tiedonanto 16.12.2008. Turun ammattikorkeakoulu.

Sathie, Badara, putkimies. Haastattelu 21.12.2008. Asuu Ylöjärvellä.

Tuominen, Tiina, kehitysyhteistyön suunnittelija. Haastattelu 8.12.2008. Suomen Lähetyssseura.

LIITE 1

Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickin luterilaisen kirkon naisten ja nuorten tieto-taitoa sekä valmistusvälineitä

Mitä tuotteita kirkon naiset tekevät?

Mitä materiaaleja he käyttävät?

Mitä tekniikoita he töissään käyttävät?

Mitä käsityövälineitä ja koneita he käyttävät?

Mitä tuotteita kirkon nuoret tekevät?

Mitä materiaaleja he käyttävät?

Mitä tekniikoita he töissään käyttävät?

Mitä käsityövälineitä ja koneita he käyttävät?

Tekevätkö kirkon naiset ja nuoret tuotteita kierrätysmateriaaleista?

Jos tekevät minkälaisia tuotteita?

Mitä kierrätysmateriaaleja he käyttävät?

Missä kirkon naiset ja nuoret tekevät käsitöitä?

Minkälaiset ovat naisten ja nuorten työskentelytilat?

Kauanko naiset ja nuoret ovat tehneet käsitöitä?

Ovatko naiset ja nuoret tehneet yhteistyötä kirkon miesten kanssa?

LIITE 2

Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickilaisessa kodissa käytettäviä
käyttötavaroita ja koriste-esineitä

Mitä huonekaluja heillä on?

Missä erinäisiä tavaroita säilytetään?

Mitä sisustuselementtejä heillä on?

Millä välineillä kotia siivotaan?

Missä ruoka säilytetään?

Missä vesi säilytetään?

Missä ruoka valmistetaan?

mm. ulkona, sisällä

Miten ruoka valmistetaan?

mm. kaasulla, puilla, parafiinilla

Mitä välineitä käytetään ruuan valmistuksessa?

Mitä astioita keittiössä muutoin käytetään? Mihin tarkoitukseen?

Missä ja miten astiat pestään ja kuivataan?

Missä astioita säilytetään?

Mitä muita esineitä ja tavaroita Fatickilaiset käyttävät?

Mitä koriste-esineitä tai käyttötavaroita heillä ei ole mutta näkisit ne heille
tarpeelliseksi?

Teemahaastattelukysymykset koskien Fatickin jättemateriaaleja

Mitä jättemateriaalia Fatickista löytyy?

Mitä jättemateriaalia löytyy paljon?

Mikä jättemateriaali on hyvin rikkinäistä?

Mitä jättemateriaaleja paikalliset käyttävät uusiokäytössä omissa kodeissaan?

Minkälaisissa töissä jättemateriaalia on käytetty?